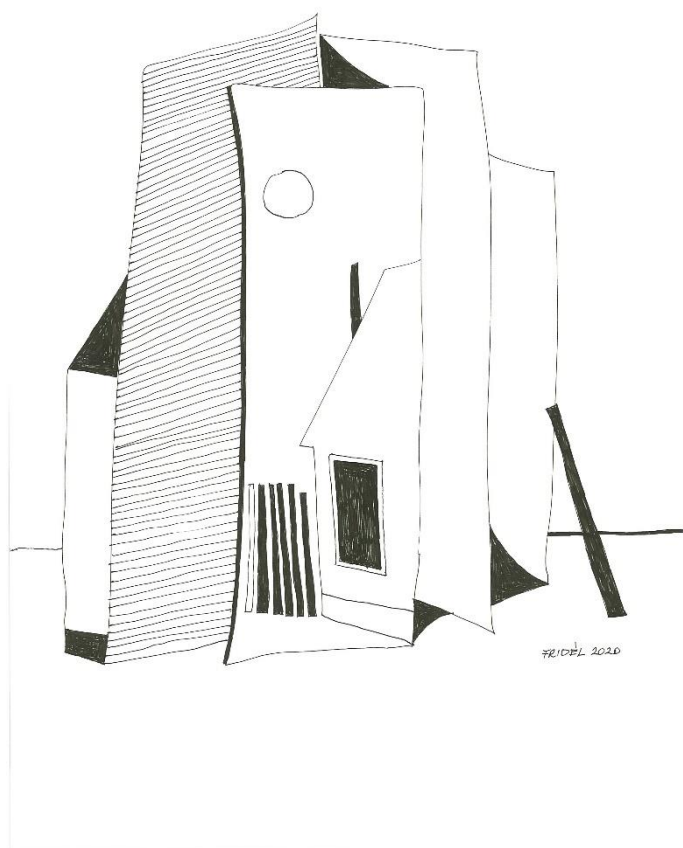

Murawski Magdolna

Mindig

versek

Fridél Lajos grafikáival

Murawski Magdolna

Mindig

Fridél Lajos grafikáival

Copyright © 2025 Murawski Magdolna

Copyright © 2025 Fridél Lajos

A kiadványt szerkesztette: Dancs József

ISBN 978-963-7283-90-1

A kiadvány megjelenését támogatta:

Bródy Sándor Könyvtár

Új Hevesi Napló Kulturális Alapítvány

Phoenix Aureus Alapítvány

Felelős kiadó: Tózsér Istvánné

Bródy Sándor Könyvtár

3300 Eger, Kossuth Lajos u. 16.

www.brody.iif.hu

Szerzői ajánlás

Öregkorom termékeny időszakának termését tárom a Kedves Olvasók elé. Megint eltelt egy fejezet az életből, és ennek a termékét, a költészetet nyújtom át egy csokor vers formájában. Tipródásaim és lelkesedéseim vannak bennük, majd visszatekintve rájuk elképedek: ennyi minden impresszió ért volna? Ennyi ismerős arc köszön vissza, miután már megörökítettem őket? S vajon az olvasókkal is együtt maradnak, ahogyan a jó angyalokhoz méltó? Ezt majd eldöntik ők.

Az életnek annyi napfényes és árnyas oldala van. Még az öreg és szegény költőnek is jut belőle pár impressziónyi felület, ahol nem lehet mellébeszélni. Minden valós és minden tovalibeg a költészet éteri régiójába, mert így hozta az ihlet, az a nem mellékes.

Háború dúl a közelünkben, sőt most már nemcsak egy háború, hanem számos. Az embereket egymás ellen vezénylik, és ők engedelmesen menetelnek egymás ellen. Lehet, hogy mindig így volt ez, de másként látja a tévében rajta elborzadó néző, és megint másként a katona, aki a lövészárokból megbújva reméli, hogy nem éri utol egy támadás. Más fölülről látni, egy hatalmas repülő fedélzetéről, és megint más ugyanez békaperspektívából.

A rajta naponta elszörnyedő néző azért ki is kapcsolhatja azt a készüléket, amely ilyen kíméletlenül teszi részesévé mindennek. S ha senki nem vadul, dühöng, ordít bele az arcába, elmerülhet a természet köznapi megnyilvánulásaiban is. Legalább ez még megvan. És mennyire más az eszét fokozatosan elvesztő Juliska néni szép kék szemében a világ, meg másokéban, akik betegség vagy elhanyagoltság folytán beletompulnak ugyanabba a homályba, amely meghozhatja nekik is azt a boldogságot, hogy már nem kénytelenek tudomást venni a fentiekről!

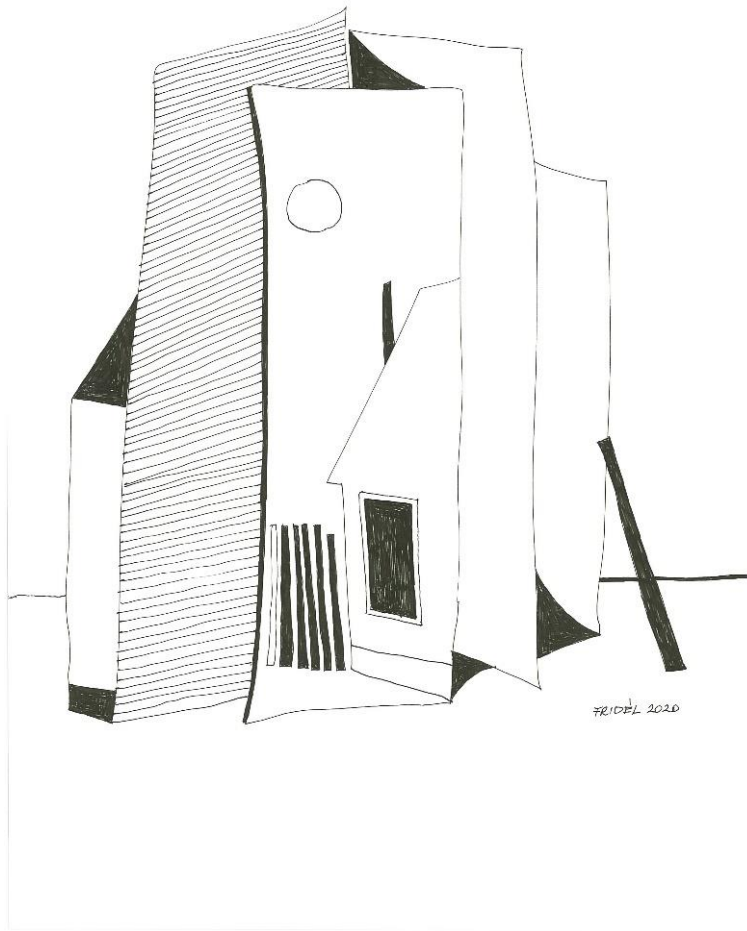
Mesélek még egy ember és egy ló barátságáról, hogy aztán megörökítsem a tavaszi színeket és a fölöttünk elúszó fellegeket. Mindezt nemcsak ibolyakékben, hanem a szemképrázta zöldben és aranyban és a természet minden csodás színében is. Ahogy én láttam akkor, amikor a verseim íródtak.

Kérdezhetik, ugyan minek az a sok szín és a történelemnek mellettünk és fölöttünk elrobogó szekere, ha egyszer mások úgyis csak rövidített üzenetekben látják és füldugókkal elszigetelik magukat ugyanettől? Akár minden mástól is... Nem tehetek róla, a költő dolga az éneklés. Igaz, a közönségé meg a figyelmes hallgatás volna, de hiszen annyian élnek távol tőlünk és bár nem kell nekik együttérezni velünk, ők mégis követik azt, amit a költészet és a költemények nekik is nyújtanak. Mert az éter távolán túl ezt is lehet.

A költőnek szólnia, dalolnia kell, a daloknak pedig el kell varázsolnia a hallgatót és az olvasót. Nincs más, még akkor se, ha olyan korban élünk, amelyről gyakran gondoljuk, hogy megsüketült a szép hangokra és megvakult a szép színekre. Az igazság az, hogy a kép maga ennél jóval árnyaltabb. És én csak annyit szeretnék, hogy az élmény megosztható legyen.

Murawski Magdolna

Eger, 2026. május 7.

Óriások

Mikor az óriások labdáztak,
hatalmas hegyeket hagytak maguk után,
hogy csak úgy meredeznek az égre,
mikor kéktisztán, mikor ólomszürkén,
ahogy az időjárás diktálja.

Fölöttük szállnak büszke madarak:
sasok, kondorok, máskor darucsapat,
hogy a többit ne feledjük: erős vadludak,
és ha mindezt felülről látod te is,
hát elképedsz, hogy is lehetett,
hogy ekkora erők vagy erős nagy emberek
hajigálták össze ezeket a rettentő köveket.

Ugye, hogy képtelenség?

Azért mégis jó odaképzelné annyi focizó
vagy kézilövő óriást, ahogy nyomják a meccset,
és ne feledd: Isten a bíró,
aki őket is végignézte, majd
letekint, hogy vajon maradt-e még ahajt
valaki elég bátornak és eléggé nagynak,
hogy érdemes legyen egy pillantást vetni
ama mostani viadalra?

Még mindig az égbe nyúlnak
a Himalája, az Andok, a Kaukázus
és a gurál hegyek
csak nézd és gyönyörködj abban
ami itt valaha megesett

Te is...

Te is ott lehetnél
ahol a bombákat szórják
és dühöng az emberek agyviharja
magad is elmehetnél
ahol a lövedékeket és szitkokat górnak
egymás ellen bár a nép zöme nem akarja
hogy ez így legyen
a dolgok mégis futnak tovább
valami mentén
amiről senki nem tudja ma már
hogy mivégre van s hogy katonák
vagy gépek dúlnak köztük s nem én
mondom hanem magában egy határ
tele tiltakozókkal míg a gyávák és tohonyák
mind otthon meresztik
csak kapcsolgatnak erre-arra
várják hogy befusson az újabb lóvé
a nagy semmire de őket tenyésztik
valamiért egy vélt diadalra
várva ami sose jön csak mindig az ajvé
szóval mondom hogy te is ott lehetnél
te vén parazita meg minden haver
az első sorban menetelve
mind azt morogja: most már te is mehetnél
valahová ahol aztán csak tégedet ver
minden szadista barom a sorsod meg betelve

Maradj hát magadnak és légy másutt
ahol nem kell túrnie senkinek ezt a rég elvásott
szerepedet és ráncaidat, hát hagyd
hogymondjam minek tartanak
csak sürgősen hordd el magad
oda a csatamezőre amit nekik szántál
és most te légy aki belőle élve ki nem másznál

Parádé

Vigyorgó vének fújják a marsot,
a polonézt meg a paso doblét,
hogy csak úgy dübög a föld alattuk,
ahogy dobbantva és ugratva járnak a táncot,
a csárdást meg forgatva, sose arrébb,
csak mindig rendben, no de hagyjuk,
ki mindenki mit nem csinál,
a vének meg lesnek, hátha lelnek
valami rútat bennük, pedig az egész oly vidám,
ahogy parádézna az ősi vizek partjainál,
csupa éteri emelkedettségben a lelkek
és még csak egy se pillantana ki rám
a sorból, ahol csak röpteti őket a dallam
meg a ritmus, ahogy lépnek és szállnak
valami szenvedély hajtotta nép, no lám,
csak hagyd, hogy mindezt egyre halljam
ahogy eltűnnek parádézva s a világnak

mindössze egy mosolyt küldve, a mindig boldogok,
a zenész-táncosok meg a lepke-táncosok.

Istenhez

Fejlődni... szenvedni...
szenvedni... fejlődni...
micsoda sorrend!
pedig épp ez a bizonyos rend
amit követve haladni lehet
már annak akit egy jó kéz vezet
mindig magasabbra
ama bizonyos lépcsőfokokra
amelyekre lépni bizony érdemes
volt annak akinek nem a kellemes
kis flörtök és teadélutánok
számítanak hanem a halhatatlan álmok
fejlődni... szenvedni...
szenvedni... fejlődni...
valami visz és vonz egyre az egyetlen irányba
a múltból és a jelenből a mába
amely holnap már történelem lesz
és minden arra érdekeset naggyá tesz
de soha nem boldogtalanná
hanem a végén méltóvá és halhatatlanná
Aki tudja hogy egyedül a lélek
bírja magában amitől a kicsinyesek félnek
nem úgy a legnagyobbak kiket a bánat
lefelé sohasem rángat
csak mindig egyfelé
Istenhez egyre a magasba felfelé

FRIDEL 2020

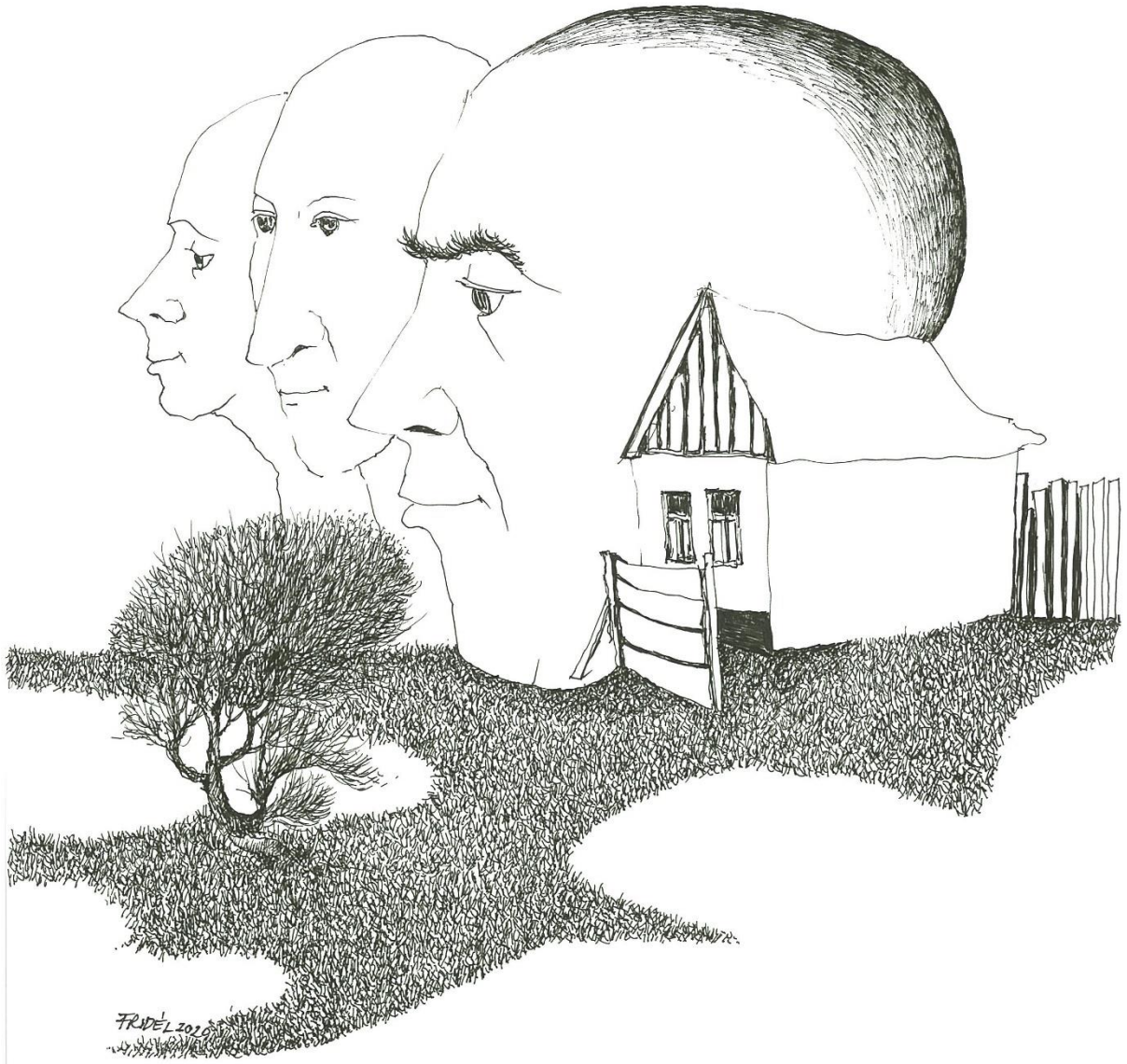
Versek

Aztán a versek
egyszer csak életre keltek
akár a mesefigurák
egy varázsütésre
keringőt jártak
röpültek vígan szálltak
valamerre
nem is tudom hová
csak vitte őket az élet szerelme
mind másmilyen ruhába
öltözve fújta és kecsesen járta
azt a régi-új menüettet
mitől a hölgyek transzba estek
és csak ment és járt és szállt
mindenfelé a kecsesség és a játék
amitől magam is vígan velük járnék
valami táncot
de enyém a krónikás dolga
ezért a verseket fogom sorra
és lassan kötetbe gyűlnek
csoportos táncba kezdve repülnek
valahová
veled vagy velem
ama versbirodalomba
komám

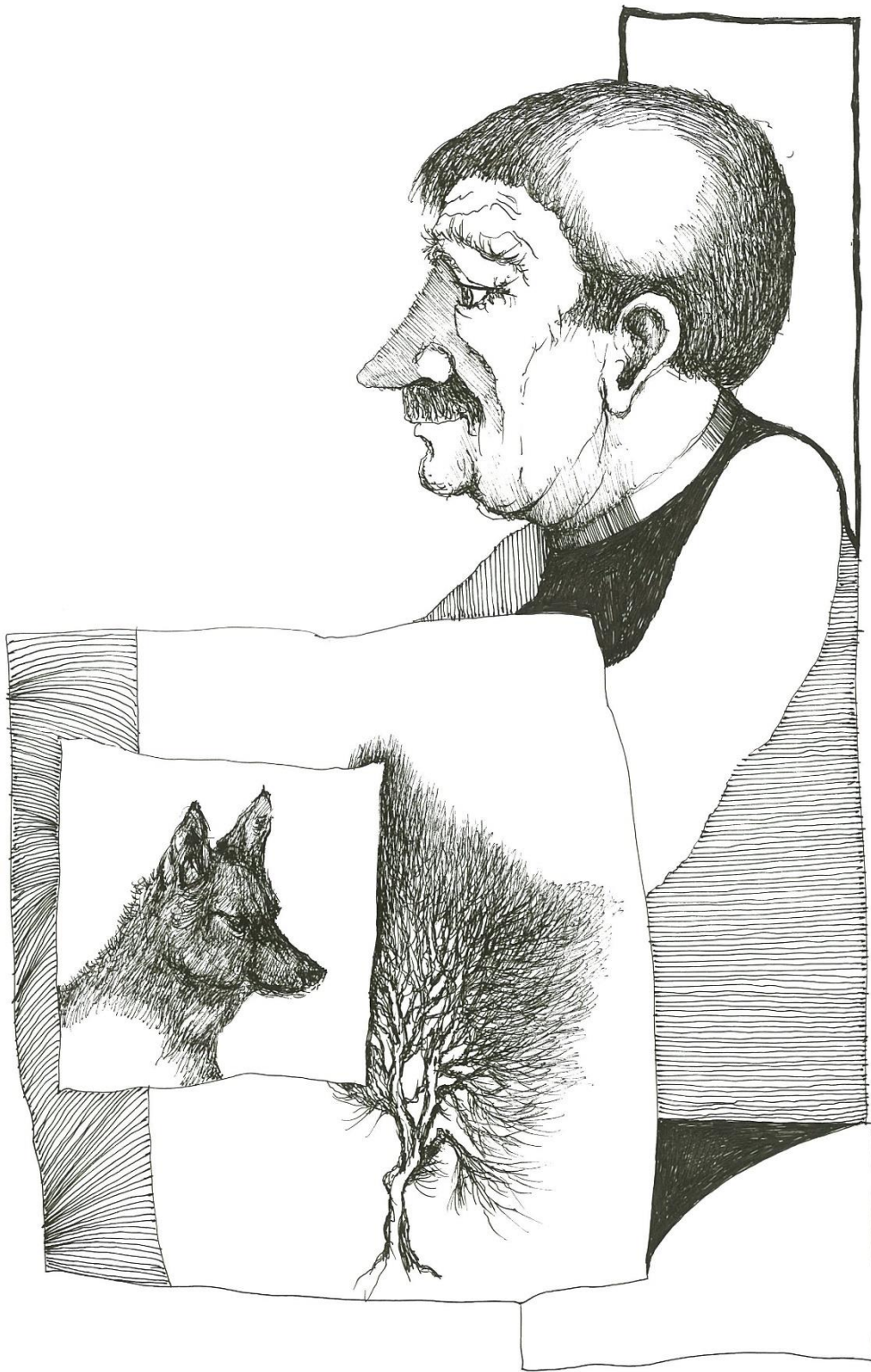
Fejlődés

Valaki fülembe súgott
egy régi szentenciát:
becsüld meg jól ellenséged
ki többet tesz érted mint száz barát:
mind magasabbra késztet mended
hogy végül eléred az égi Fiastyúkot
és szépséges társait odafenn
fejlődésed története ez
hát hiába húzod még az időt ideleenn
mert az úgyis percre ki van szabva
minőséged kódolva benned nem is máshol
s hogy a kínai perc-teória győz a végén
vagy a te nyakas reformált hited
az a végén mindegy mert lehet
hogy dobbanásszámra van tervezve a szíved
mert egyszer majd úgyis leáll
épp amikor kell
az Égi Óceán vagy az Eger-patak partjainál
és boldogan repülve viheted
amit itt gyűjtöttél magadnak vagy másnak
tán az egész világnak
vagy csak a tieidnek akik még értik
hogy mit beszélsz
s te is úgy hiszed: csakis nekik zenélsz
prózában vagy versben
mert ezért vagy itt

Mindig

Mindig azok a féltett percek
tamtamoznak füledbe ütemet vernek
hogy ne vesztegeds el őket
a kiszámítva úgyis elmenőket
mindig ők hajtanak és szállnak
ahová téged is... mert ők a vágyak
paripái a szélben és a mában
az öröklétben vagy a lemaradásban
sejted vagy nem is tudsz róluk
csak igazodsz és fújod a hórukk
jelszavakat amikor egyszer
ők szólítanak akár egy vekker
hogy most már fogd sietősre
ne magad játszd gondolj a sok ósre
akik érted is sietve éltek haltak
mert a perc senkit nem kímél hát maradtak
többnyire ismeretlenül hogy te
folytasd a sort és magad fejezd be
amit ők kezdtek el építeni
hogy minden perced szépíteni
tudjon veled és általad
hát csak ehhez tartsd magad

mindig a percben

FRIDEL 2020

Nem mindegy...

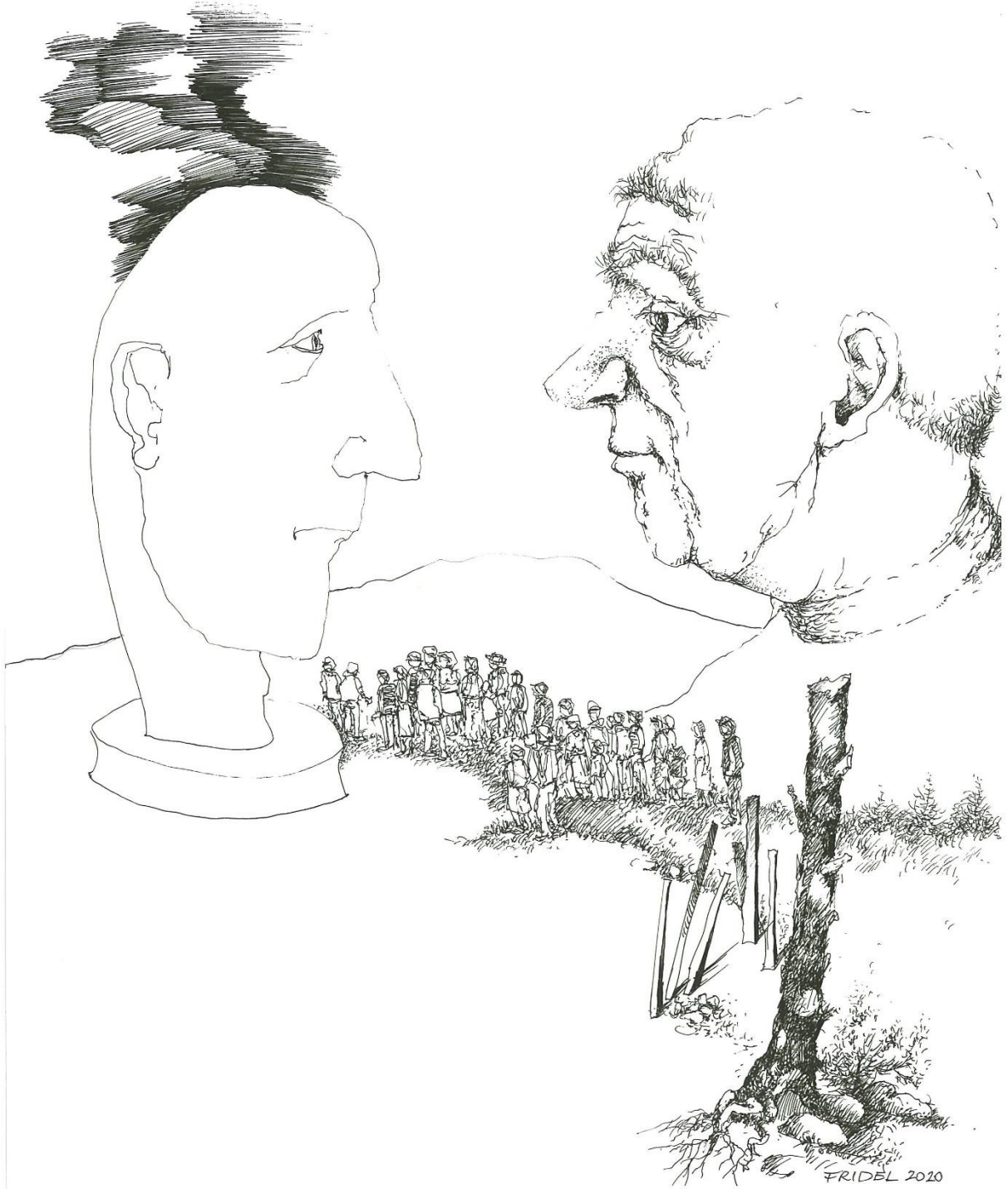
Nem mindegy hogy forma vagy lárma
a lényeg amikor senkise várna
csak száguldana mert most még szabad
hát van-e hozzá pár szíves szavad?
Neked se mindegy minek néznek mások
hogy beintések vagy ékes írások
jelzik az utadat ne feledd hát el
merre indultál s hogy velük vagy ezekkel?
Minden nap új lapot nyithat s az élet
robog tovább velük vagy véled
amire eszmélsz már régen lehagytak
úgy vélik jobb leszel úgyis magadnak
nem kérdi senki hogy bánod-e mégis
tetszik a kék ég vagy átfestened ahogy én is
amikor zord az idő és csak fellegek úsznak
mögöttük alattuk lomha árnyak kúsznak
Nem mindegy mikor jársz mindnek utána
nem mindegy mi kísér: bosszú vagy hála
utadat mégis rovod mert más utad nincsen
amikor lépni kell nincs ki segítsen
vagy lépjen helyetted ismeretlen útra
s nincs hozzá szükséged vádlókra tanúkra
mert ennyi az élet: röpké és véges
ezért ne hagyd hogy rút legyen és véres
történeted csak pergesd a percet
légy közülük egy kik szépségre öröme leltek

Juliska néni

Volt egyszer egy Juliska néni
kőkényszemű vénen is szép
mosolya kedves mégse volt elég
mindenkinek aki másként méri
a földi mértéket hát lett a néni magányos
csak járt-kelt utcákon céltalan
mosolygott is szépen minduntalan
hogy végül szájára vette a pletykás város
Unokaöccse egyre az Istennel szidta
várta hogy örökölje majd a lakását
kevesellte az időnek lanyha múlását
nem bánta van-e még a néninek valami titka
A néni úgy mondták feledékeny lett
kulcsot hagyott el máskor meg nem talált haza
hiányos öltözékben látták és nem volt rá szava
ha szidták mert aztán úgyis mindent elfelejtett
Szomorú történet de aki nem érzi át a bánat
erejét már máshol tévelyeg szidhatják akár
soha nem arra hanem mindig másfele jár
szólongathatod mégse fordul meg utánad
Juliska néni emlék lett egy nagy barna ajtó
és ódon csipkék között ha hiszed ha nem
elaludt egyszer soká vagy nagy hirtelen
senkise tudja s maradt az örökségére hajtó

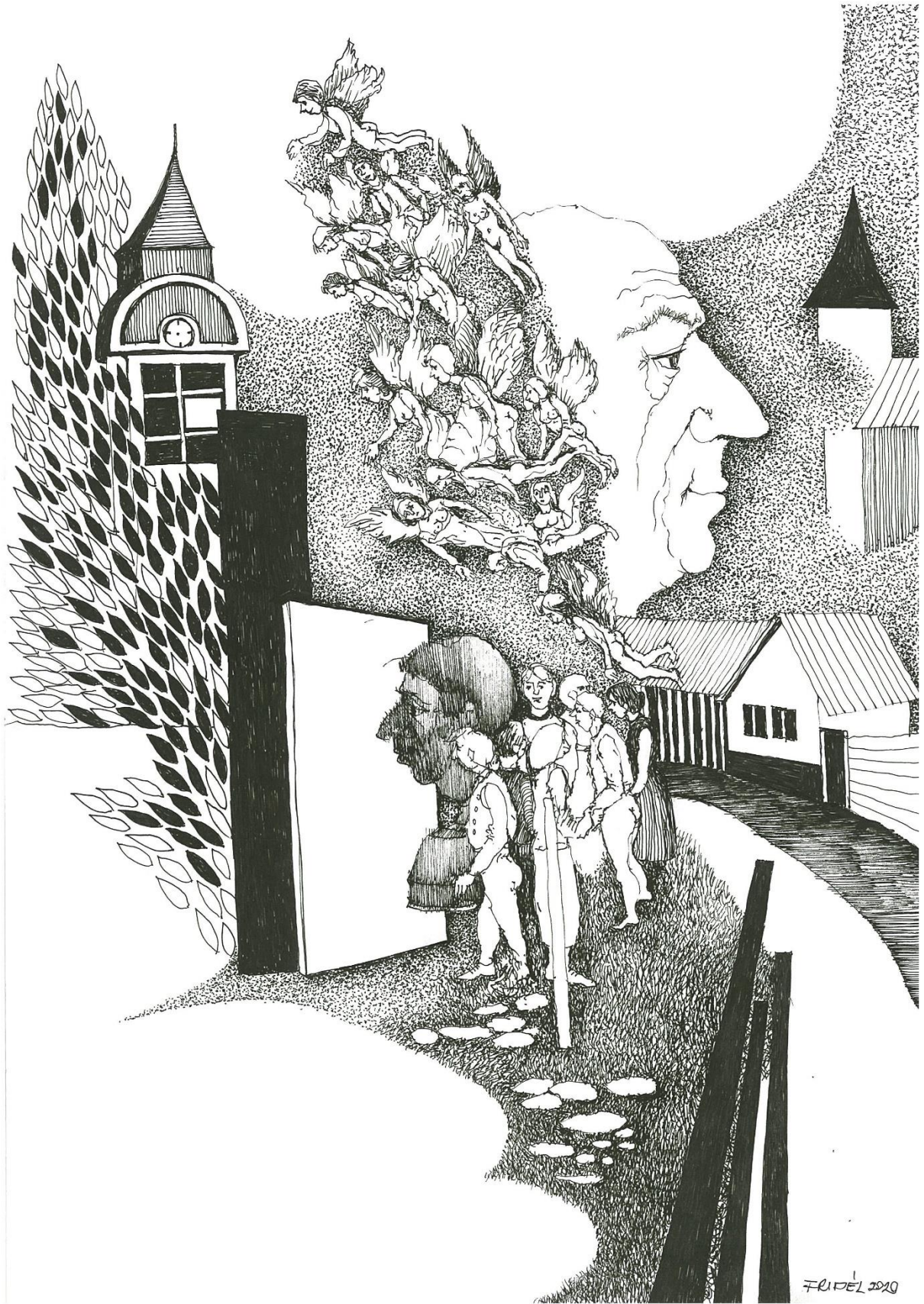
unokaöcs ki maga se szépen végezte sejtetheted
de ki is bánja hát lapozz és te is elfelejtheted

Forgatag

kavarog kevereg mint viharnak árja
hegyre fel hegyről le mikor hogy járja
a módi fő hogy van valami történés ma is
nem baj ha hazudják elhiszed mégis te is
mert úgy a könnyebb ha nem gondolkodol
csak vagy bele a világba hogy szinte elkárhozol
mint elbutult néni mint vele szenilis párja
karonfogva együtt a szégyenben is ha látja
ha nem csak megy valami úton biztos-bizonytalan
kevés a szó már köztük mindkettő boldogtalan
mint összetartozó pár mégis együtt járnak
aztán együtt feküsznek együtt hálnak
mert ennyi a szenilis történet minek ragozzam
hogy mégis egyek ők Földön vagy a Holdban
leélték életük s már csak arra az egyre várnak
hogy intsenek nekik s ők boldogan szállnak

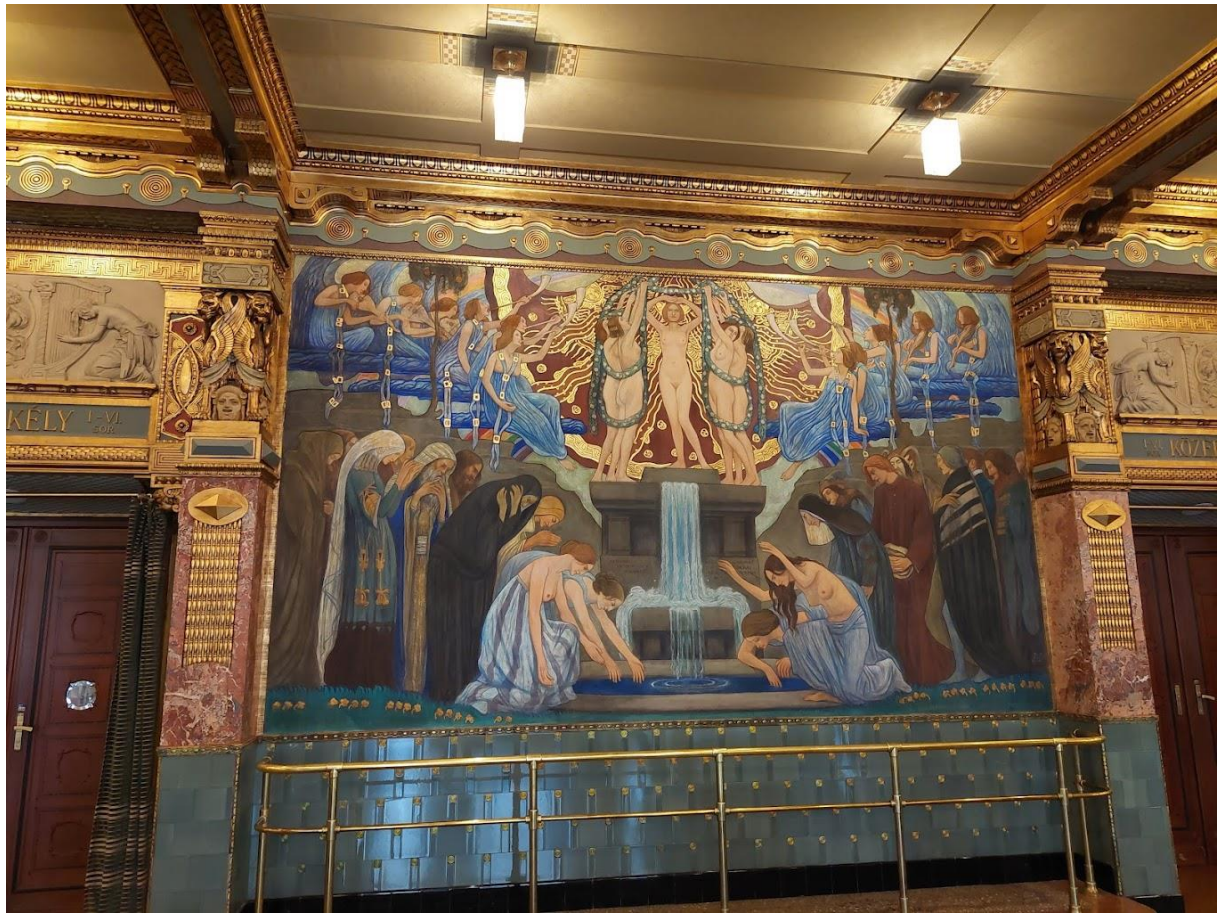
valahová tudom is én jaj de hová
menekedve mégis egymást szeretve valahová

FRIEDEL 2020

Akadémia

Százötven éve már hogy a legjobb zenészek
nagyot gondoltak s léptek is tudod hova
léptük nyomán lett a zenészeknek otthona
egy szép palotában hol azóta is róluk szól az ének
A legjobbak látogatták s miattuk értük jártak
a nebulók is hogy aztán kiválókká váljanak
isteni sugallatokat közvetítő segédcsapat
Liszt mester után aki felé ma is áldó szavak szállnak
Legyen bárhol akkor is ő a legnagyobb mester
akinek nyomába lépni kell mégis félve teszik
azok akik mai terhét a nagy titoknak viszik
ám hozzá mérni magukat nem lehet és egy sem mer
Nagyterme híre nagy a háznak és a térnek
hová a művészek megilletődve jönnek, látod
a zene révén mindegyik hozzád szól szinte jóbarátod
hogy minden koncerten reméled sose érne véget
Akadémia volt és lesz hiszen benne él a lélek
amely életre hívta érte annyit koncertezett
hogy gyakran megjelent hozzájuk érkezett
majd repült tova szárnyán a halhatatlan zenének
Mikor rá gondolsz eggyé lesz palota és Mester
ki halhatatlan lényén át szervült oda
hogy megvalósuljon az egyszeri magyar csoda
s te csak ünnepej örökké vagy csak egyszer

a bűvölet mindörökre veled marad
mert lélek-palotává lett a pillanat

Jönnek és mennek

Az évek szállnak
mint láthatatlan madárszárnyak
fölöttük kék ég derűs csoda
felépült élet-palota
ahogy beragyogja életünket
visszanézve már minden szebb lett
vagy csak a lélek szépít vagy ámít
mégis retrospekcióra csábít
valami kósza érzés
benne magasztosság és féltés
hogyan eltűnik egy pillanat alatt elvész
mert az emlék is úgy jön-megy akár a szélvész
a sok gondolat egyre jön és hömpölyög
mindegy hogy esik havazik vagy mennydörög
dühös az ég vagy ragyogó arcát mutatja
csodálóit csak mélán őt csodálni hagyja
Jönnek és mennek az évek és a társak
már többen odafenn az égben hálnak
és mi csak várunk mert nincsen jobb dolgunk
mint ülni és töprengeni maradni ahol voltunk
és ebben a nagy idő-jövésmenésben
egymásra – magunkra ismerünk tavaszi napsütésben
az idő meg sétatíkáll fene a dolgát
megtréfálja az embert mint úr a szolgát
és csak megy és jön... megy és jön...sose lesz vége
amíg lesz ki lépteit számlálja csodálja nézze

Csodák

Egyszer csak megtörténnek hirtelen
amikor nem is sejtetted és más se várta
amikor az élet is sivár és színtelen
és mintha valamit kezdene és zárna
Egyszer csak felvillan egy fény egy égi szikra
amely visszarettenti a rosszakat
s talán onnan ahol vannak le is taszítja
mindet hogy várja őket a celeb-bukás-kárhozat
Akkor majd hirtelen észbe kapnak s félnek
hogy nem övék a dicsőség sem a fényes medáliák
hogy onnantól nem ők szájálnak s nem ők zenélnek
perc alatt feledi el őket a széles nagyvilág
mely mindig hálátlan a hirtelen felkapott
tehetségtelenek iránt ugyan firtatni is minek?
hiszen akiket a perc-világ örökre elhagyott
ne sírjon mert önnön közönsége veti meg
a perc alatt süllyedt a kokós piást
a nagyra nőtt bömbölő megtört csecsemőt
akkor majd tesz róla hogy hibáit meg ne lásd
csak a térdén kúszva távozó elmenőt
mert ennyi az életnek színházi láza
csodálod? vagy csak lapozol magad is hirtelen
a nép már más után kapkod mindig újra várva
nem állhatja azt aki bukott és reménytelen
Akkor majd fényesen ragyog fel egy másik csillag
mindenki káprázik tapsol s vég nélkül éljenez
bejárja lényüket egy káprázatos égi illat
a csodáknak megtörténte csak ennyi csak ez

FRIDEL 2020

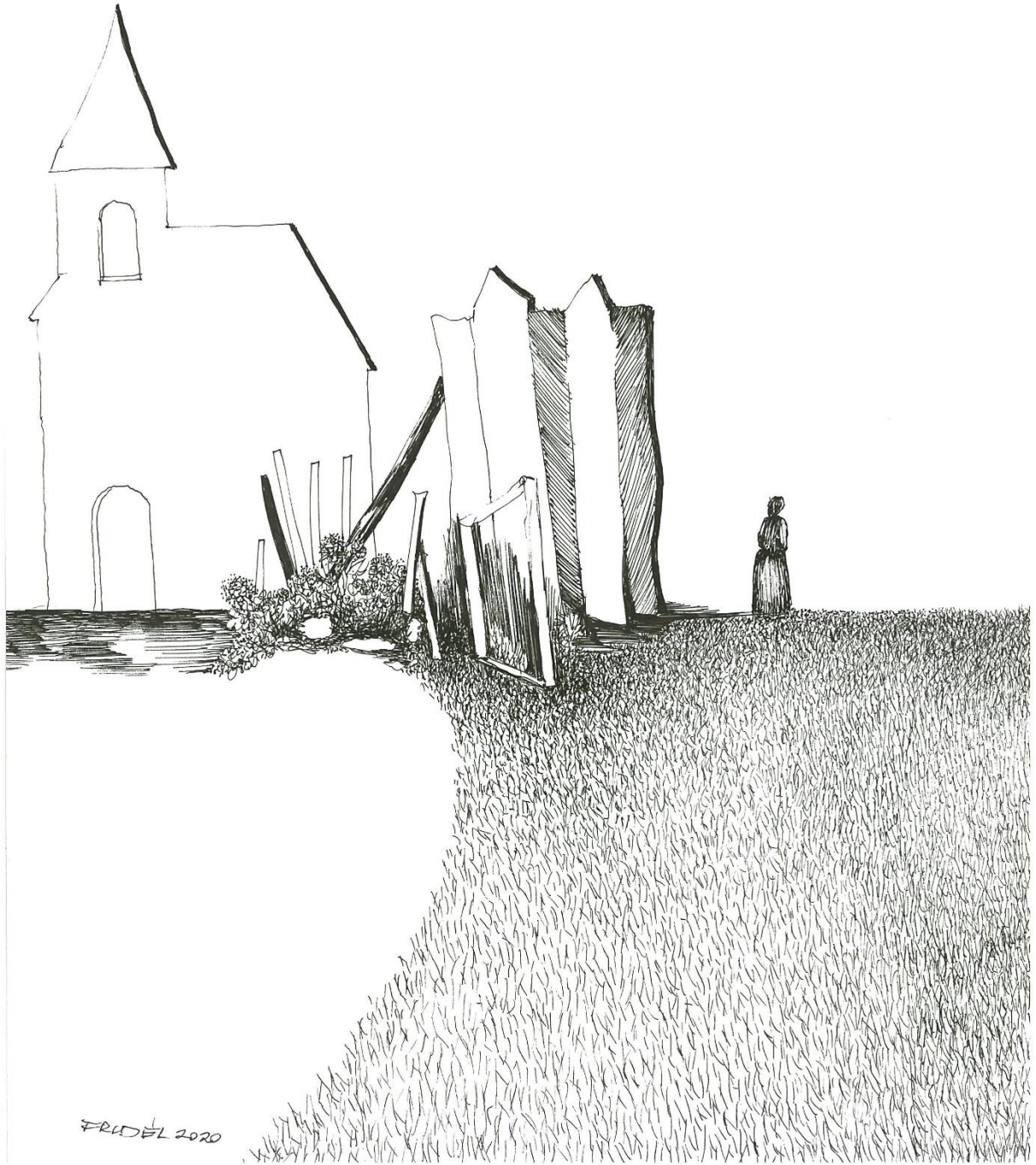
Izgatottak

Mindig vannak olyan elvakult izgatottak
akiknek minden helyszín megfelelő
hogy parázzanak végtelen úgy vélik elhagyottak
pedig csak nem azt nézik ami a fölöttük delelő
csillag sugaraiból árad mint áldás fejükre le
valami félelmetesre gondolnak mintha ott járna
szüntelen egy kiméra ők meg az élet gyermeke
megússzák azt is hiszen az ülepük alatt is párna
Aztán megint olyan dúltak és annyira izgatottak
hogy nem is hinnéd honnan szalasztják őket
hogy mégis úgy érzik ők a mindenből kihagyottak
és nem jutalmazták (eléggé) az örökös felkelőket
Az élet izgalma nem ilyen bárhogy hangoskodjanak
nem értik hogy a győzelmet nem a sértő hangerő
hozhatja el csak a halhatatlan lélek aki lehetnél te is magad
nem ez a mindenben nyavalygó mindenkit lekezelő
Az izgatott hadak meg futnak tovább s a tetteik
követik őket méltatlan hadakként tán hihetnéd ugye?
a házuk rendje ugyanilyen nemkülönben kertjeik
hol mérges növény terem mely kihalna nem pedig díszlencse
ha minden rendben volna de ma még csak erre telik
lépteik nyomán áldatlan fű csak éktelenkedik

Merre?

Merre visznek a léptek
amikor minden bizonytalan?
Hol is honolhat a lélek
sóban vagy a népben mindannyiban?
Merre kellene lépni
meg tudja súgni valaki hangtalan?
csak mindig ez a „ne kelljen kérni”
gondja zsong és árad parttalan
Belül csak feszül és pattan
valami a nevét se tudod
csak rád tör és áldatlan pillanatban
mikor már csak egy szavad maradt: Jézusod
rejtőzik valahol az árva lélek
mert bár mondhatná mégse mondja senkinek
pedig rossz ha még félre is értenének
ebben a korban mely eves férges beteg
Merre vigyenek innen? csudába?
világ végére? biztos révbe tán?
mindenre gondolsz csak az Istennek hajlokába
nem térsz be alkonykor sem új nap hajnalán
Merre és hová? úgy zúg a kérdés
most minden fő leszegve vágytalan
csak egy izgatja: a boldog révbe térés
hol élete végleges lesz és hiánytalan
Az éj leszáll még botorkál a vándor
a lét választalan és ő távol sír az egy-hazától

FRIDEL 2020

Röviden

Mondanám sokszor, mégse mondhatom.

A fő lehajlik és alácsuklik fáradt karom.

Ha meg bőven mondanám, ki hallgatja meg?

A költő és a kor egyaránt kimerült, beteg.

Röviden mégis ennyit: egy valaki van,

akihez fordulhatsz és Ő soha nem lesz igaztalan.

Szelíd szemekkel néz le rád, ki a nincset keresed.

A van-t meg se látod, pedig ott hever és milyen rengeteg!

Téblábolysz a mában, a múlt elhagyva mögötted hever.

Csak ami kellene, éppen az nem érdekel.

Röviden hát: lépni kell mindig tovább bátran.

A holnap majd eljön. Ott rejtőzik benned és a mában.

FRIDEL 2020

Efemer

Biztosra veszik hogy most és mindörökké...

majd lépnek tovább és győzött a pillanat.

A szív sosem válhat levertté annyira elgyötörtté,

hogy behódoljon, csak mert az könnyebb és mindenki arra halad...

Örökre? aztán is, hogy nem lesz már bolygónk s a Nap?

Mire esküsznek manapság, csak mert éppen azt is lehet?

Az a vonzó, ki fennhézva minden szoknyáért odakap?

Az a csúcs, ki hazudik éjt nappá téve és bármikor mehet?

Asszony, hol a szemed? Mivégre alkottak széppé, okossá téged?

Hogyan engedheted, hogy éppen az delejessen,

akinek helye leghátul van, mégis ő forralja fel a véred,

de ha hagynád, csak úgy eltűnne a nagy embertömegben,

hogy bottal üthetnéd nyomát, többé bizony el nem éred.

Inkább adj rajta túl és véletlenül se sirasd a vesztét,

bárha könyörögve vetné magát naponta elébed.

inkább örülj, ha megy, hisz efemer szegény, a teringettét!

FRIDEL 2020

Röviden

Mondhatjuk röviden,
de nem biztos, hogy úgy kell...
képzeld egy epigrammában tett vizsgát,
a prof meg felkapja fejét: nahát!
de attól még repülhetsz s ha késve érkezel
magyarázhatod töviben-hegyiben...
Fogd rövidebbre, ne nyújtss mint a rétest,
az öregek elbóbiskolnak rajta, nem hiszed?
a többi meg rágózik, kütyüzik a pad alatt
s a végén még el is szégyellheted magadat,
mert a sok duma nem kell senkinek
s talán ha kaphatsz egy aláhúzott elégségest.
Röviden, serényen tömörítsd, ha kell,
a mondandódat, de meg nem értenek,
hát magyarázd el ezt, ne hagyd ki,
a gyengébbeknek kijár egy kis plusz, bizony ki
a zűrös tekintet elárulja: még kérdenek,
csak nem merik szóval, hát lásd őket el
azzal, amire vágynak: virágos szóval,
hátha a jobb kedv jobb megértést terem,
te csak tedd, amit kell s ha nyílt tekintet
a válasz, kedved ne szegd, csak tedd s a terveinket
bízd ránk, leszünk rá, hidd el, elegen
s te csak törődj dolgoddal meg a rád mosolygó Mindenhatóval

FRIDEL 2020

Közvagyon

Közvagyon... közpréda... mondják egyesek
míg a többi dolgozik és gyűjti szorgosan
Mindkettővel az idő szekere fut rohan
s a percek nem rövidülnek sőt rendesen
futnak tova mert épp az a dolguk
kitérni ez elől nem tudhat senkisé
s hogy az idejét falsul tölti vagy kellemesen
az mindegy a hatalmas zord Időnek
mert az óra ütéseit ő szabja ütemre vele lép
egyszerre mindenki legfeljebb lépést ha vét
majd jár egy-két fricska a kis kellemetlenkedőnek
Nos, hát a közvagyon dolga... az mindig téma lesz
mert mindig éhes a vén hiénahad
hiába szólsz rájuk mind magával ragad
és hurcol hogy jóllakjon s a tisztességek mindig keresztbe tesz
Mondhatnám szebben is de mit tegyek?
előttem s előtted ugyanaz a látvány már mióta
a rendje nem változik s ugyanaz a disszonáns nóta
a hústól körül nagy csapatban az éhes legyek...
A közös vagyonra jól vigyázz! Ne bízd azt akárcikre
s ha látod mennyire liheg és a nyála csorog
a többire meg dühödten ádázul vicsorog
csak kapcsolj rá hagy el hadd fújjon másvalakire

FRIDEL 2020

Tehetség

Lehet áldás vagy balszerencse,
amit magával hoz, előre ki tudja?
csak vágnak rá mind, de nem a gólya hozza,
hanem a szorgos munka, ezt senki ne felejtse
Ha csak úgy dísznek van és a tulajdonos
kérkedik vele, bizony nem érdemelte,
mert még éretlen rá a szegényke lelke,
az idő elfut mellette és tán a lábára tapos
Lehetne ékessége legfőbb értéke tán,
ha jól vigyázna rá s el nem herdálná
badarságokra magát nem gyepálná
szervedélyekkel, amik, ha vannak is, egyáltalán...
A mércét magasra tedd, az érdem nem mindenkié,
ha jól beosztod erődet, végül célba érsz,
az ára: tehetség és kitartó szorgalom s ha ezzel élsz
a siker ott vár, hol reméled s leszel az életé: Istené.

FRIOEL 2020

Édes hazám...

édes hazám... nem mindegy hogy ki mondja
s ha hozzá még csúnyát villan is a szeme
nem lesz ki bármit is ebből félreértene
mert lehet akár a világnak is bukott bolondja
ha nem úgy érti mint ahogy nagy lendülettel hirdeti
hazug a szó a hanghordozás s loboghat a zászló
az annyiszor megcsúfolt s a kókler megmutatja mi a látszó
s a valódi mert onnantól többé őt meg nem illeti
bocsánat sem dübörgő taps és semmi szimpátia
hiszen minden gesztusa gúny ő maga gyalázat
aki bemocskolná akár az édesnek hazudott hazádat
és lesz ami addig is volt: a gyűlölködésnek fia
minél nagyobb a kokárda annyival több a tettetés
a méret csupán a csekélységét takargatja s nem hiszi el
egyetlen józan ember mert az a szemvillanás jobban felel
mi rejlik odabent: félelem harag dühös bosszúvágy és leplezés

hát ügyelj a szemére mindig annak aki a szemedbe lódít
minden ünnepe színlelés majd nagyot bukik véletlenül se hódít

Mielőtt...

Mielőtt összeomlana
még harap nagyot
a világ legelvetemültebb állama
megy az adok-kapok
senki nem húzhatja vissza
mert benne olyan nyers erő
és lendület munkál s nem a tiszta
jóindulat mely általa lehetne szebb is ő
Mielőtt elbukna vérengző hajlama
diktálja minden dühét mert ennyi volt
amit még adhatott a világnak: ósdi dallama
valami elhullott rendnek erről dalolt
Mielőtt eltűnne végleg
sziporkázik egyet – a maga módján
és maga vet véget életének
távozván Kháron ladikján

de már csak az a fáradt pá
telt ki tőle s eltűnt a föld alá

Lehetőség

Lehettem volna... mégse lettem...
mert az a valaki nem én lettem volna
akkor most nektek nem az dalolna
aki itt áll és nem csücsül feldúlt fellegekben
Lehettem volna... nekem mégis másként kellett
egy utat jártam olykor sleppel vagy egyedül
ám a publikum azt szereti aki a kedve szerint hegedül
s vele a korszak is egy követ fúj és csábos medáliákat lenget
mindazok orra előtt aki erre mindig vevők
ők a minden korszakban legjobban megfelelők
és mindig kaphatók is rá hisz oly könnyű az
mint elheverni a fűben mikor jön a szép tavasz
aztán megint megfelelni ünnepen és köznapon
és mindig amikor kell másokkal szemben tüntetően
hogy csak úgy izzik a stréberség a moderált levegőben
köznapon vásáros napon meg a kivételes ünnepnapon
és még tanítja is: így csakis így lehet
hogy más csak fogja be mikor ő szónokol
igaz alatta kong valami – a hordója hangja szól
mindenki más hallgat a renitens meg dolgára mehet
Lehettem volna... mégse lettem...
a Szépség nem a közlegelőn terem
mit tegyek? nekem a zene a mindenem
a többi legeljen arasson babérokat hirdessen viktóriát
mindig énefelettem

Irigyek

Az irigység nem tesz naggyá
de sárgává annál inkább
még ha művelője nem is dibdáb
csak nagyzol s mindent átváltoztat haraggá
Mindent elvenne tőle ha tehetné
és még kanál vízben is megfojtaná
s ha teheti üt-vág is öklözve naná!
mindet rabszolgának hajtaná
Mindent nem tehet meg bár szeretné
dühöng is érte napra nap
hogy még csak ennyi sanszot se kap
gyűlölt társától a levegőt is elvenné
Fut még darabig viszi tovább a lendület
s míg hajtaná veszettül az ellenét
eszét is elveszti ott kallódik szerteszét
végül nem marad más neki csak az őrület

Ne sajnáld a sorsa ez hát egyelőre
megválthat magának egy helyet a temetőbe

Mohács

Mohács nem is régen volt
úgy fél évezrede
igaz egy népnek ennyi se kellene
hogy lássa ahogy hamvába holt
egy népnek színe-java
s csupán a szép emlékezet
maradt nekünk látni ahogy elveszett
minden remény s kihunyt a nemzet csillaga
Mohács mégis csak Mohács
egy percre megállt az égen
a Nap is ő búcsúztatta szépen
a sok daliát és te is tisztán visszaláss
mert még mindig ott áll az a jel
ahogy akkor megálltak a csillagok
de ezt is üzenték: veletek vagyok
kedves népem ezt ne feledjétek el
csillaghullás volt ám az eltávozottak
ma is üzennek: lássátok meg a mában is
azt aki változatlanul áruló hamis
s hogy lélekben megdicsőültek azok a holtak
akiket annyi áldozat árán temettek el
az özvegyek hogy sírjaikon nincs ott az a jel
s látszólag maradtak elkárhozottak

de ti azért ne higgyétek! erre indít Mohács

A megtépzott Helikon

A költő eltávozott. Utána csend támadt, majd a szokásos rítus szerint eszmélkedett a korszak. Hiába, no! ezek a holtak mindig erre ösztönzik az itt maradtakat. Temettek, szónokoltak, mindent elkövettek, ami elterelte a figyelmet a sok mulasztásról, amit ellene elkövettek. Mikor már mindenki kióbégett magát, megint csend lett. Mindnyájan hazamentek és éltették saját magukat. Hogy ők mindig is milyen nagyon... meg hogy a költő is bizony... és már köröttük lebzsel az egész dicső Helikon.

Aztán a tudósok jöttek. Tőlük azt rendelték, derítsék ki, miben is rejlett a zseni fantasztikus zsenije. Ők meghajoltak a korszak kérése előtt és tartottak konzíliumot, csak úgy remegtek a falak, megteltek a klinikák és a rendelők. Szóltatták a boncmestert, aki szikéjével gondosan dolgozott. A Mester agytekervényeiből épp annyi szelvényt hasíthatott, mint az a nagykönyvben írva volt. Aztán a nagy tudósok elemezték, rakosgatták, mikroszkópok százai alá vonták a kinyert tudományos anyagot, de semmire sem jutottak.

Megint kezdték, szeldelték, elemezték és egészen apró darabkáira szedték az értékes anyagot. A hátuk megett pedig ott susogott a hit mestere, egy jó pap, és szólott: talán a lélekben keresgélneitek valami másat, amely nemrégén eltávozott. Meg se hallotta senki, mert a nagy tolongásban, okoskodásban és érvényesülési vágyban igencsak elhalványult annak a hangja, aki a lényegét mégis csak eléjük adja.

Boncoltak, daraboltak, s hogy az agyában nem leltek semmit, áttértek a belső szerveire. Talán az a nagy szíve lesz az, mondta valamelyik, hát azt is ízekre szedték. Logikus, mondták, hiszen az érzékeny szíve rejthette el, ami bennünket most a legjobban érdekel. Az újabb metszetek, szelvények azonban semmit nem árultak el. Folytatták hát a zsigerekkel, a gyengécske izmokkal, majd a talpát is sorra vették, hátha ott simogatta meg időnként az égi ihlet, hogy furcsa bizsergéseket érzett a nagy költő, gondolták mindannyian. No, legalább is páran, akiknek a tudományos vitákban mindig igaza van. És akik tudják, milyen az igazi talpsimogatás.

A végén megszólalt az egyik, levágván a szikét és kikapcsolva a mikroszkópot: tán nem is volt olyan nagy ez az ember, csak a közönség lájkolta túlságosan. A majomszeretet tupírozta naggyá, amúgy kifenét érdekel, miket irkált össze jókedvében vagy bánatában, nekem elég volt, hazamegyek. A többi meg rámeredt, de mit volt mit tenni, követték ők is, mert már erősen belefáradtak a sok keresésbe.

Az eredményt megsúgták egy másik nagy tudósnak, aki jókora esszét kerekített a sztoriból, hogy beleremegtek az elíziumi mezők, a rajongói meg majdnem belehaltak. Azt mondta: tévedés volt. Nem is volt akkora a nemrégén elholt. Az agyában nem is volt semmi. Hát csak hümmögtek egy darabig, és születtek ellenvélemények, zajlottak kemény polémiák. Nem is értette más, legfeljebb pár eminens diák, akiknek épp erre van kihegyezve az elméje és a vájt füle. Ők aztán megvitatták, majd egymást jól elagyabugyálták, mert már csak ilyen a kollégiumi élet. Ők bezzeg nem félnek kimondani, ha valami nem stimmel. Nekik ne dumáljon a Berzsenyi Dani se, mert ők aztán nála is jobban tudják. Elvégre ők még nem mentek ki a divatból, mint ez meg az, akik mégis csak a Halhatatlanok Csarnokában rohadnak, vagy mi.

A szegény szerény eltávozott lélek dolgavégezetlenül hazatért. Várták a helikoniak, körbevették, boldogan ünnepelték. Ám ő hátrított: nem halljátok, mi mindennek nem neveznek odalent az égbe még nem emeltek? Én most csak pihenni vágyom, és remélem, hogy álmomban viszont nem látom azt a sok settenkedőt, a méla okost meg a nagy mellénnyel eredményt vagy eredménytelenséget hirdetőt.

Magára vont hát pár pehelynyi égi felhőt és pár évszázadra nyugovóra tért. Nem is hallotta meg, amikor jó idő múltán talált pár földi követőt. Ők leporolták a könyveit, fejet csóváltak az irodalmi és tudományos elődökön, hogy aztán méltóképpen piedesztálra állítsák a neki szánt szobrokat, emlékműveket. Csak a hamvait nem találták, mert a bölcs elődök valahová félrekaparták s ki tudja már annyi évszázad múltán... Ültettek hát egy ligetet, ahová, ha úri kedve tartja, a lelke még be-benézeget, várták. Csak a történeteket hiába bánták, azokat nem ők követték el. De talán mindegy is. Lényeg, hogy a méltó utókor utóbb szépen ünnepel.

A lélek tán még most is pihen, az utódoknak egyelőre semmit nem üzen. Pedig azok is annyit szümpozionálnak, ünnepelnek, s remélik, hogy attól az egykor kegyvesztettek majd szép életre kelnek... szegény szegénnyé tett Csokonai... szegény lehazaáruló Ady... és csak gyűlik a sok i és y... ugye, többet nem is kell mondanom?

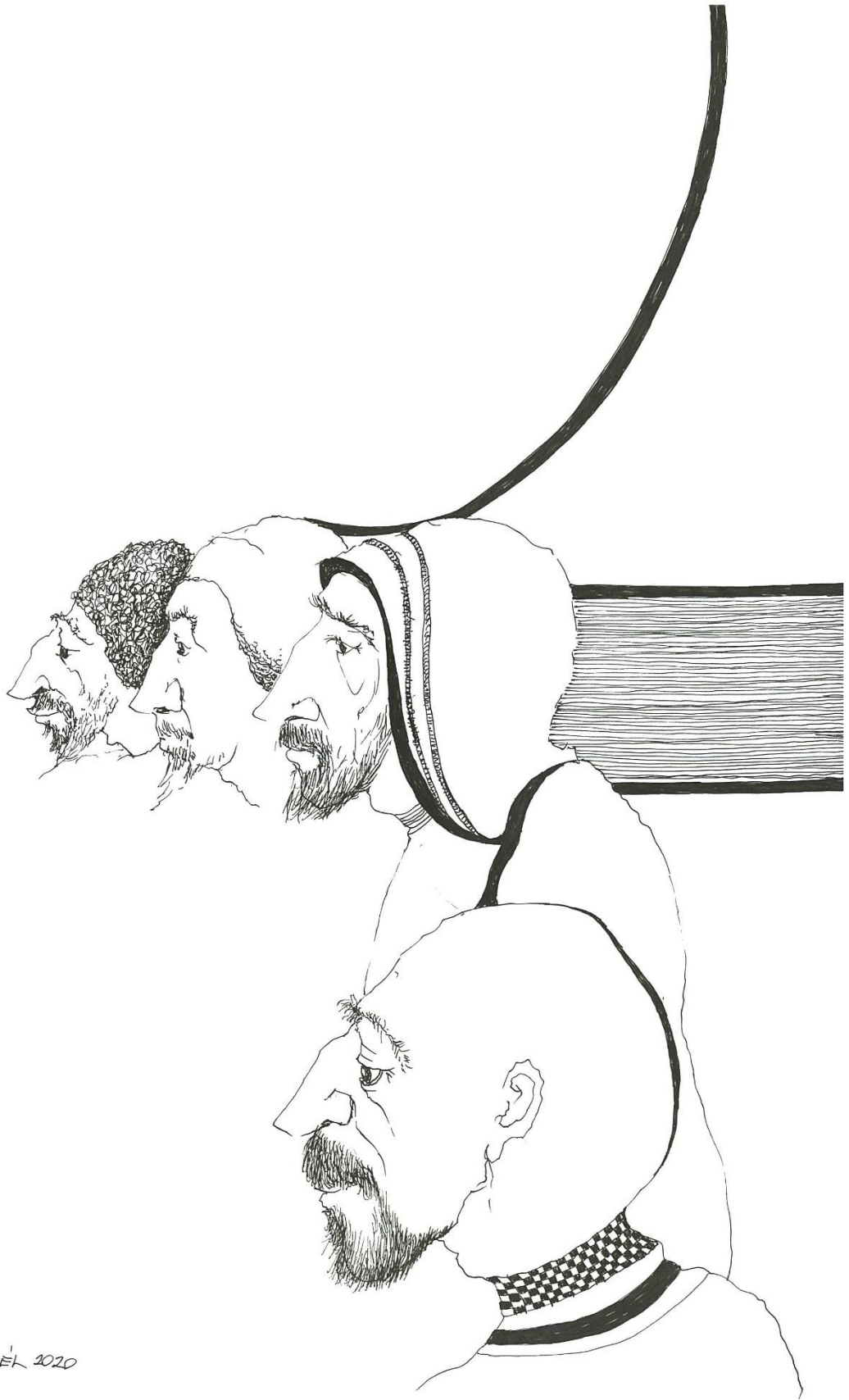

A feledés kegyelme

Immár a feledés kegyemében él az
aki semmire nem emlékezik
Az emberiség már csak legyint
hülyét félkegyelműt csinál magából
Nem kellene a régi szentenciák
ma már másmilyen a világ, mondják
de csupán félrenéznek látni nem akarják
Miféle világ ez, kérdi a látnok
hiszen ha semmit sose láttok, mire
is vagytok itt csupán az időt tölteni?
bulizni meg jókat szippantani?
s közben az orrotok jókorára duzzad
és mindenki látja csak ti nem
Végül jön hozzátok a kirendelt gondnok
és ti mindennap megkérditek: ki vagy?
ő meg feleli türelmesen: a te gondnokod
kedves jó bátyám s vajon meddig tarthat ez
ha már terhes mindkét félnek
senki ne mondja ilyen az eleve elrendelés
de aki nem emlékezik semmire
mégis eléldégél ama kegyelemben
hogy legalább ellenséget nem lát abban
aki rendre meglátogatja s hoz néha ezt-azt
amíg még egymást felismerik
jóban és rosszban ahogy illenék mindenkinek...
Bezzeg az a másik aki soha semmit nem feled
és örökös bosszúvágyban izzik öregen is

nem ismeri fel mennyire hamis
a lélegzetvétele a szándékolt tettetése is
és csak teng dühöngve meg ernyedten
ahogy a napja hozza rendesen
Bizony mondom az az isteni kegyelem
amikor joviális mosollyal az arcán feledheti
mindazt ami a lelkét évtizedek óta terheli
Bезzeg ha emlékeznie még volna szabad
hát nem is tudom... magával mire jutna
de kár is rá a lap meg a tinta

Hát feledjük el mi is...

FRIDEL 2020

Étvágytalan

Már megint csak turkálod az ételt
neked soha semmi nem jó csak fanyalogsz
ha így folytatod csontsoványra fogysz
és leszel mint aki soha semmit nem ért el
Ne piszkáld az étel nem arra való
bezzeg mások megennék boldogan
akiknek semmijük sincs... te meg csak minduntalan
képeket vágysz így sose leszel kalóriafaló
Hiába unszolják a бүdös kölyköket
ha egyszer mást kapnak mint amit kellene
talán az anyjuk se olyan mint illene
csak beérik egymással s a végén majd jöhet
a nagy szakítás meg a csak azért is máshogyan
az önállóság mámore egy darabig egyre másfele
aztán betelnek azzal is s mire fordulnának visszafele
az idő betelt s hiába jönnének haza boldogan
mert már nem lesz hová az élet már csak ilyen
ha elfogadni nem tudod és csak válogatsz
a vágyaiddal is majd magadra maradsz
s még csak azt se mondhatod: de hát ennyien
vagyunk ugyanezzel a sosem gyógyuló tünetekkel
ezt hozza a modernitás a civilizáció
filmen is csak csihi-puhi meg pankráció
de hát senki se mondta hogy ne foglalkozzunk ezekkel

Valóban valami félresikeredett
hát szeresd ne tenyészd a rád bízott gyermeket

FRIDEL 2020

Baltoni emlék

Hogy tűnik tova minden kósza gondolat,
akár a Balaton vizén a locska tajték.
Utána csak a loccsanás emléke marad.
Nem lesz számára otthon, menedék, hajlék.
Nincs benne semmi maradó, mondhatja más,
pedig csak ő az, aki fel nem ismeri
a hajlékony rímes ívet. Marad a lenge szaladás,
mint halk impresszió. A néma nesz megzengeti
pár percre tán, vagy addig se. Minek firtatni, mondd,
hogy létünknek zaja, csendje, bármije marad
másokkal vagy velünk? Marasztaná a bolond,
az eltávozni vágyó emléket s a társakat.
A kósza gondolat ott fut a Balaton vizén.
Emléke foszlik. Pár pillanat műve tán,
amíg tovább rezeget s az élet tengerén
bömbölve él tovább, ennyit hagy maga után.
Még őrizem az egykor szárnyas gondolat
maradványát és pár tűnő, régi verssoron
a felém intő eltávozott szeretett árnyakat.
Aztán agyó. Tán azt se tudjuk, barát vagy rokon
a néma árny, ki szólított, csak cseng a szó.
Felkavarja a levegő s a víz emlékét, mikor hagyom.
Benne elegyül a végzet, a múlt és a való.
Talán csak ennyi volt, s csak akkor, ha akarom.

Nihil

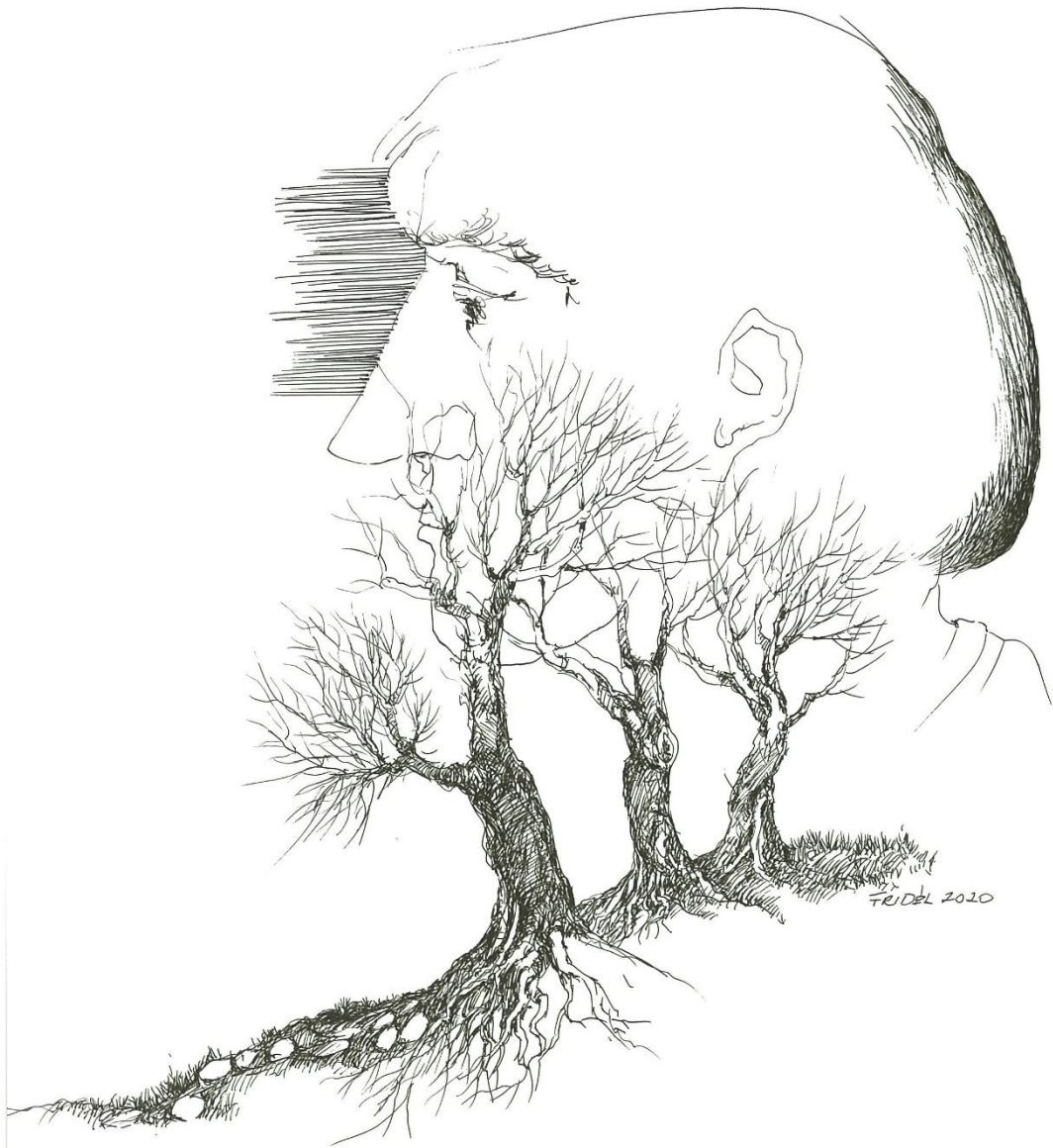
zuhantam semmibe
már megint semminek
hiába éltem
megszöktek álmaim
semmisek vágyaim
mindennek vége
mint tűnő pillanat
szökik az élet
az embertársak végzete
a bolygót is elérte
zuhantam semmibe
tán Isten kötényibe
talán csak a végzetes mámor
sodort feléje még
elsötétült az ég
csak a semminek örvénye az
mely magával vitt
nincs rá vigasz
csak az általános béke
mely mindnyájunkat elérte
végre!

FRIPÉL 2020

Szobor

szobor vagyok
hagyom hogy csodáljanak
előttem elhaladjanak
és emlékezzenek
majd elfeledjenek
szobor-létem
rabság nekem
nincs életem
csak szolgálatom
nézzük egymást merőn
üres tekintetek
máskor kérdő tekintetek
bevonnak azzal
ami nem voltam sosem
de már övük az életem
rájuk hagyom
költői képzeletem
majd elnézek megint
fölöttetek
mert már csak szobor vagyok
otthonom a távoli
sugárzó fénylő
ragyogó csillagok
de azért nektek vagyok

Kincsek

Nekem már semmi kincsem nincsen.

Mindent rátok hagyok. Engem a szél emelintsen.

Valaha gyűjtöttem ezt-azt. Nektek mindez anyag.

Hagyom, hogy nektek megőrizzenek. Amúgy közöttünk falak.

Játszódjatok vagy civődjatok ti ezzel a kincssel

Fő, hogy az Idő elmúljon s a Fény csóvákat megint hintsen.

Épülnek belőle csodák. Akár kidőlt, korhadó törzsek,

hevernek elnyúlva: körkörös magány, elhulltak, elöltek.

És nekem semmi nem marad. Viszem a lelkem.

Egy szál lepedőm a Fény. Előbb álltam, majd elhevertem.

Nincs már semmi nekem, ami régen itt tartott köztetek.

Ha csak anyagban él, a lélek korhad, nagybeteg.

Utánam szellő kél. Heten emelik a lényem.

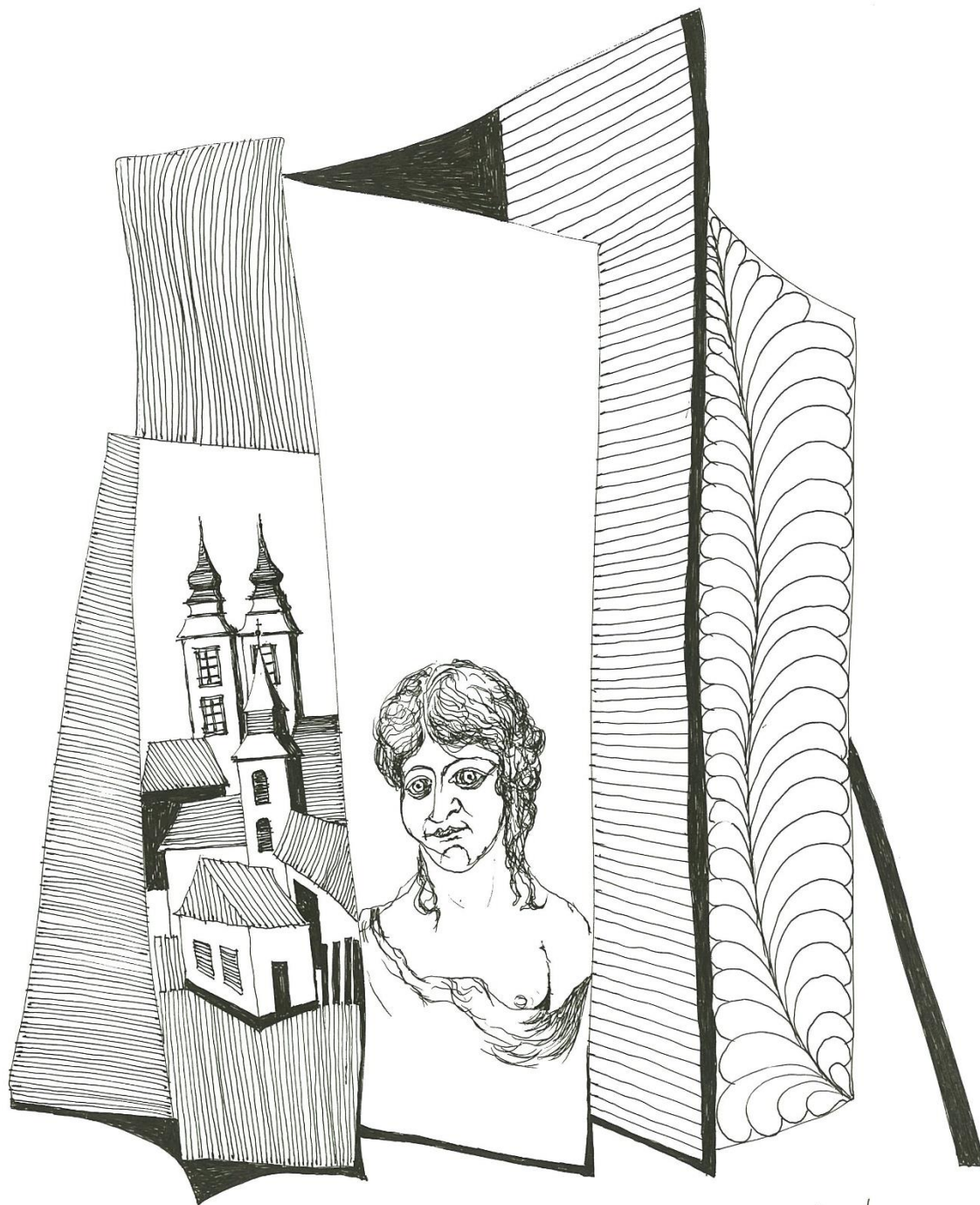
Én megyek boldogan. Köszönöm, hogy köztetek éltem.

FRIDÉL 2020

Rezgések

Alattunk remeg a föld
valami távoli tájon
éppen robbantanak
hogy érzem mégis?
nem tudom és nem is fontos
csak hogy van ez az érzés
ahogy a talpam padlót érint
egyszer vulkánok messzi hangjai
rezonálnak velem
akinek egészen máshol
folyik az életem
de az a borzalmasabb
amikor a hangokkal együtt
néma kiáltások is hangzanak
rezeg a föld
rezeg a minden
s a lény mindezt magának követeli
mert még szabad
amíg el nem múlik
ez a pillanat
hát őrizd és rezegj te is
valami távoli hangra rezonálva
ami több mint a négy hertz
és mégis...

FRIDEL 2020

Szavak katedrálisa

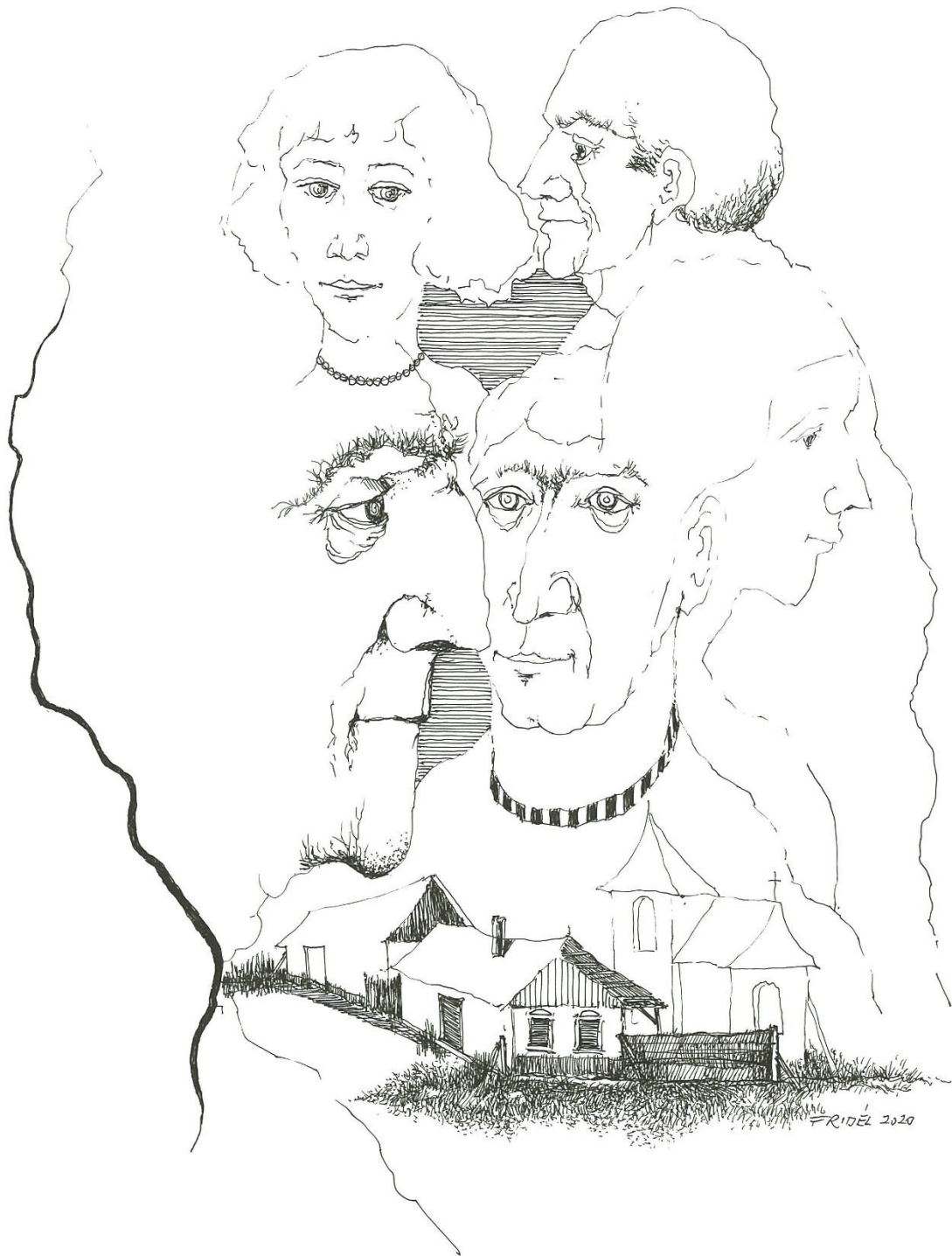
Mikor már majdnem elfogytak a szavak
hirtelen csend lesz
de csak egy pillanatnyi lélegzetvételre
hogy aztán megszólalhass
és elmondhasd te is hogy mindez
mire volt jó mégis
A szavak lassan építeni kezdenek valamit
amiről eleinte te sem tudod
hogy mire visznek utóbb téged és másokat
de haladsz és teszed amit kell
mindig következetesen
szorgalmasan és sose tévesen
mint az örökkévalóság szerelmese
időtállóan és rendületlenül
hogy végül felépülhessen
a Szavak Katedrálisa
ahol ugye mondani se kell
elnémulnak a tegnap hazugjai
és mindenki egyként leborul
az Egyetlen Alkotó elébe
és beáll a múlhatatlan Béke

A békétlenekhez

tegnap még megvolt
ma csak forgatjuk a fejünk
vajon ki vitte el?
miért a nihil s hogy szenvedünk?
tegnap még vígan játszott
a sok gyerek és ma rettenet
ül a szép szemekben és nem szólnak
csak elszenedik az életet
tegnap... ki is tudja már mennyi
ideje annak hogy rájuk szakadt
ez a végtelen jelenidő
és csak hömpölyög mint vad áradat
tegnap... magyarázd meg a gyermeknek
hová lett apja s hogy meg nem jöhet
többé soha s hogy a soha mily kegyetlen
porig zúzott tájakat s élteket
tegnap még békében éltek
ma miért nem lehet? hová lett a hit
a lelkekből hogy csak adnak és cserélnek
kiölik egymásnak reményét és vágyait?
tegnap... hogyan botorkál át a messzi
jövőbe? s ha mégis hát hogy merészeli?
világa összetört szilánkjain megtört rég a fény
ő maga roncs békéjét kitől remélheti?

Elfogytak mind a szavak morzsáikat vad szél görgeti

Még mindig...

Még mindig ugyanaz a műsor

ki kivel hogyan dekáz

és hogy merre talál kijáratot

mikor már ég fölötte a ház

Még mindig nem találtak egyéb ötletet

mint azt a régi kopottat ellenünk

a világ hasad elemeire

és mi csak hallgatunk szenvedünk

Még mindig nem szólnak vissza

akik jogosan tehetnék

csend az úr nincsenek ellenérvek?

még csak ne is keresnék?

Még mindig nincsenek szavak

amelyek méltó választ adnak a közönyre

az emberiség önmagát temeti

nem kicsit nem nagyon.... örökre

Laudetur

Mindenki az Urat dicsérje
most nincsenek falak rászok sem életek
amelyek visszamondhatnák hogy ez értetek
szól s hogy az áldás minden emberfiát elérje
Nincs más mint leborulni az Úr elé
és áldani köszönni szüntelen
hogy a teremtett Földön életre talált
s még ha néha lázadt úgylis megúszta a halált
mert Ő kegyes még ha nem is élsz büntelen
Dicsértessék reggel és böjtben és mindörökké
mert a teremtményben nem a hibát
tekinti sőt jóval messzebbre lát
mikor már megjavultál nemcsak másnak öltözötté
Ha zengeni tudod a közös imát
amelynek hangja egybehangozó
és zúg apraja-nagyja mikor a harangozó
karja mozdul hogy indítsa a litániát
Mindenki az Urat dicsérje tiszta szívvel
mert nincsen jobb mint az ünnepi áhítat
mely áthat körülvesz legbelül átítat
hogy aztán utadra indulj ama hírrel:

Légy mindig jó és hagyj fel minden gonosszal
s légy egy az égi tisztával s az áldozattal

Banditák

Ki mint él, úgy ítél, szólt a Papa,
de nekem már többet is kellett mondanom
amikor én neveltem és jó volt hallanom,
hogy a családi jog értő fülekre talált,
mert egy ütemre dobban minden szív és a dallama
mindünknek egyet mond: érts, láss, alkoss nagyot
és mindig tudd, hogy értetek lettünk Nagyon,
hát halld a szókat, melyek egybekötnek generációkat
A rosszlányok úgy hiszik, mindenki strichel
és a tolvaj tolvajnak nézi a jó embereket,
az orgyilkos kést kutatva nézi a kezedet
és a futtató együvé tesz téged is a stricikkel,
a hazug nem hiszi el egy szavadat sosem,
mert úgy véli, te s ugyanúgy hazudsz,
mint ő, a profi lódtó, és a fenyegetőző
úgy véli, te is úgy félsz, mint ő, aki nem más, mint rettegő.
A szatír másban is csak szatírt lát meg,
a kannibál rólad is felteszi, hogy csecsemőt eszel,
a banditák szerint te is egy bűnbandában létezel,
míg ők tiszták, igaz, csak bekokozva, mert anélkül kezük remeg,
s ha jól beszívtak, beszélnek jó sok marhaságot,
és akkor is van, aki lelkesen csápol nekik,
mert ők mind azt a ferdeséget élvezik
amitől rosszul leszel, de ők még ámitják a nagyvilágot
s végül azt hiszik, mindet az orránál fogva vezetik,
hát ne higgy a banditáknak, hallgass a Papára
s mint élő egységre tekints a Földre s a szép világra

A Földanyához

Hogyan is tűrheted el hátadon a sok parazitát?

Nem észleled, miket művelnek a hátad megett?

Nekik a bűn az kedves, ártatlan szórakozás és meglehet,
hogy magukkal rántanak a vészbe: árulj te is hazát....

Hogy tűrheted, hogy szépséges testedet felégetik
és hullahegyek gyűlnek ott, ahol te gyönyörűt teremsz?

Szépséggel, dús vetéssel bennünket körbelengsz.

Ám pompázó réteid kiégtek s a deli fák köröttük ágaik lengetik.

Bombák hasítanak erdőt-mezőt, szépséges földeket.

Árkokat ástak mindenütt és abban húzza meg magát
a katonanép, mely nem dicsőn vívja hősi viadalát,
csak orvul támadva alvó várost, nőt és gyermeket.

Mondd, mikor újulsz már meg és rázod le magadról e kórt:
az emberiség alját, e fajzatot, mely szebbre-jobbra sose lát?

Verd el magadtól az embernek kórságos fiát!

Ne tórd tovább őt magát s a sok töltényt, melyet ruhádra szórt!

Áldott tavasz jön, de általa nem dicsőség érkezik.

Amott minden kihalt, városok égtek porig.

Hogyan lehet, hogy a jámbor szántóvető dúvaddá változik
és ezt művelné, mikor bevadul, végestelen-végekig?

Légy ismét bájos önmagad, teremj erősen és buján,
öltöztess pompába mind a végtelen réteket!

Tedd, hogy ismét rád nézni legyen élvezet!

Ragyogjon minden örömben a sok pusztulás után!

FRIDEL 2020

Nemzet és tömeg

Az ünnep magával ragad. Hatalmas erő
sodor és egyesít, hogy boldogan ünnepelj.
Csak ömlik, tódul a nép mindenünnen elő,
megtölt hidat, utcákat, teret s hív, hogy menetelj.
Közös öröm s a zászló örök. Illik a kézbe mind.
Lobog, mert ünnepel a természet is velünk, veled.
Sok boldog szempár a jövő felé egyként tekint.
Az érzés szent és felemel. Testvérnek érezheted
az ismeretlent is. A nemzet hívott el s te léptél felé.
Kétkedni nem kellett, mert egy a lépés, egy az ütem,
mely együvé vezet, a téren álló Országház elé.
A szónok mind a nemzetnek szól s bátran üzen.
Más téren más a nép. Gyűlölködő tömeg
zajong és egy emberként rút halált kíván
az irigyeltre és a nemzet minden tagjára s ha teheti, lövet
és elkövetne minden barbárságot a többiek iránt.
S látja az Úr. Fejet csóvál, de egyként árad a Fény
a nemzetre és tömegre. Mit tegyen? Mind az Ő fia.
Az ünnepen megkapja mind: gőgös és szerény,
bár idegen zászlót von, mintha azt dukálna felvonnia.
Az egyik épít, míg rombolni mindig kész a másik ott,
ahol egymást szeretni kellene, mégis kifog rajta az egy Ige.
Gyűlöli azt, ki alkotott, mert nem ő volt, ki tudhatott
szebbet emelni, ezért érzi: muszáj őket vadul gyűlölnie!

Az ünnep szép. Ne hidd, hogy elronthatná bárki. Láthatod:
A nemzet él, szeret, vonul. Az érzés árad s mindent áthatott.

Rettenet

Ami az egyiknek ünnep, a másiknak rettenet.

Lenyűgöző a látvány, az ujjongó menet

ott halad, ahol egykor ősei. A sors betelt.

Egy hívó szóra ezer lélek egyként felelt.

Nincs kétség, csak egy zúgó igen, mert ma ez dukál.

A nép csak ünnepel. Ott áll a szobor lábainál,

ahol már annyiszor vonult. Remek a kép.

Az ünnep egyszeri, felemelő és égi szép.

Míg nézi, dühös ordítás a válasz másik felől.

Nem bírja látni, s legyőzni se képes. Ott futna már elől,

de nincs menekvés. Egyszer szembe kell majd néznie

a sorssal, s most már van kitől s mitől joggal félnie.

Az ünnep szép. Az ünnep ragyogó, felemelő.

A gonosz elbukott. A nép halad. A Jó lesz eztán mindig nyerő.

Illúziók

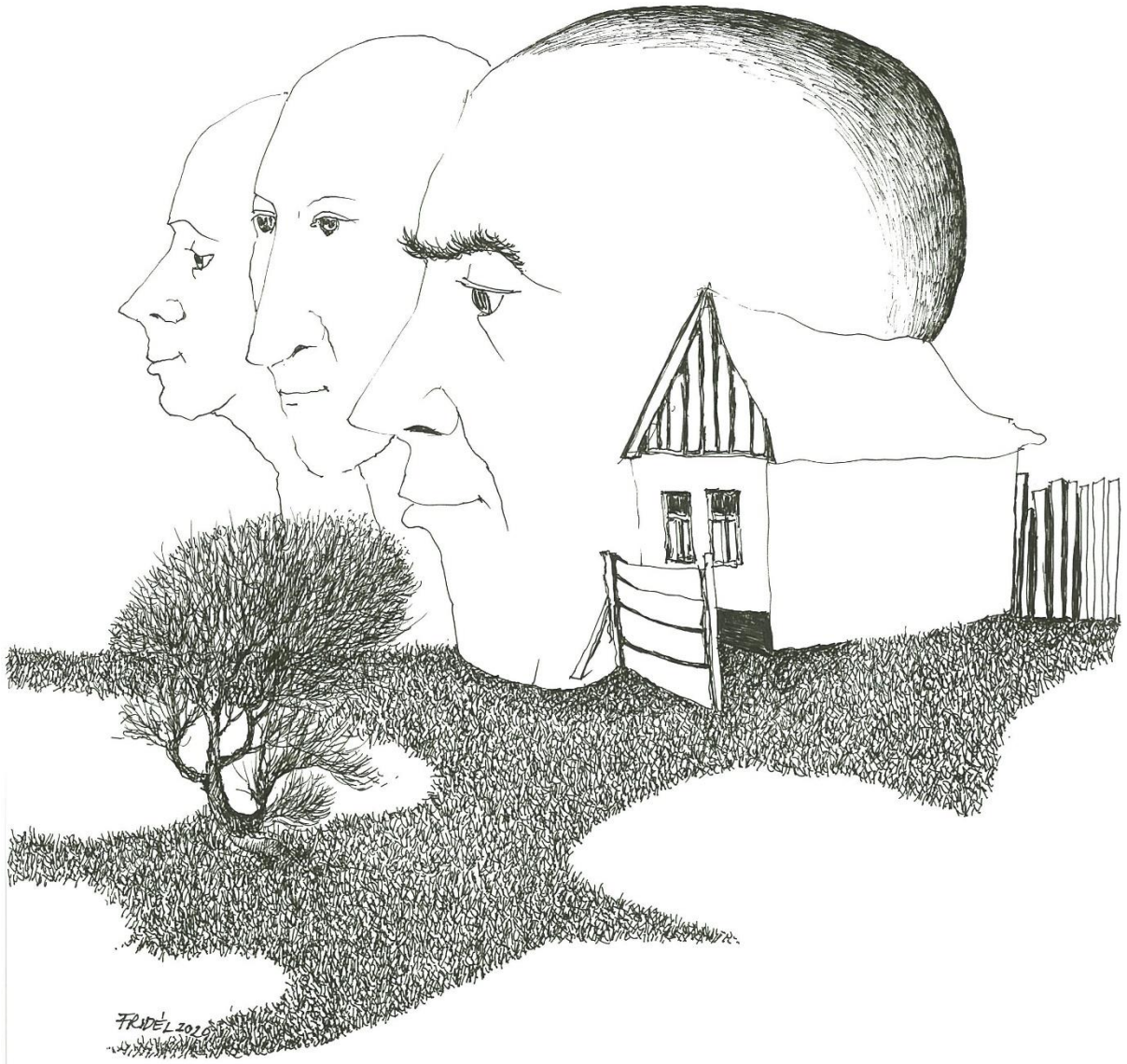
Mint röpke pillanat, időnk halad.
Nem látni, merre s honnan jött a szó.
Rövidke, mégis eón-szerű a Jó,
Az élmény illan, ám veled marad.
Kitüntetés most ennyi szín s szavak,
magukkal vonnak. Látványuk remek.
Mint fény-csillámok jönnek s általuk
minden megváltozik. Kedves szavuk
még cseng füledben. Szállnak s intenek.
A Fény titokzatos. Egy árnyalat?
vagy száz kristállyá tört ma? Látni jó.
Az életed, mint antik, szép hajó,
ott siklik márvány vízen. Már látható,
hogy szép illúziója lesz tiéd.
Köszönnéd, bár aligha értenéd.

FRIDEL 2020

Csodás

Csodás tavasz jöhet, bár értenéd szavát!
Már érkezőben illatok, színek, remek
illúziók s hogy eltűnnek vagy mégis egy
formává állnak össze: egy külön világ
rejlik egy hangulatban, hogy szíved remeg,
betölti életednek minden kis zugát,
tán változnál és zengenéd csodás dalát,
míg fölötted tornyosulnak sűrű fellegek.
Csodás a táj és benne emberek dalos
csoportja jár-kelel s zengi tiszta énekét.
Minden átváltozik. Egy fényes nap ragyog.
Néven nevezni nem lehet, csak égi szép
jelenségét csodálsz. Fénye s lénye egy.
Megtisztulsz általa. A pompája remek.

hülye...

hülye sajtó

hülye megbízója

hülye híreket kohol

hülye népnek szánja

de a nép nem hülye

jól tudja melyik hülye

mit akar tőle megint

hülye hírek szállnak a légben

hülye hullámokat gerjesztve körül

hülyén belegabalyodik

aki ezen él vagy ennek örül

hülye megrendelők

hülye illúziókban élnek

hogy ők nem is olyan hülyék

csak mindig a nép, hiszik

és az egyre több megrendeléstől

ők majd egyre többre viszik

hülye ötletek szállnak a nihilben

elvégre nihilisták agyalnak rajtuk

nekik semmi sem szent csak a hülye

ideáljaik meg a hülye divatjaik

és ők tényleg elhiszik

hogy a hülye nép majd minden bevesz

megint és megint és megint

s aztán hülye nagy csend lesz

már mindenki kikapcsolja őket

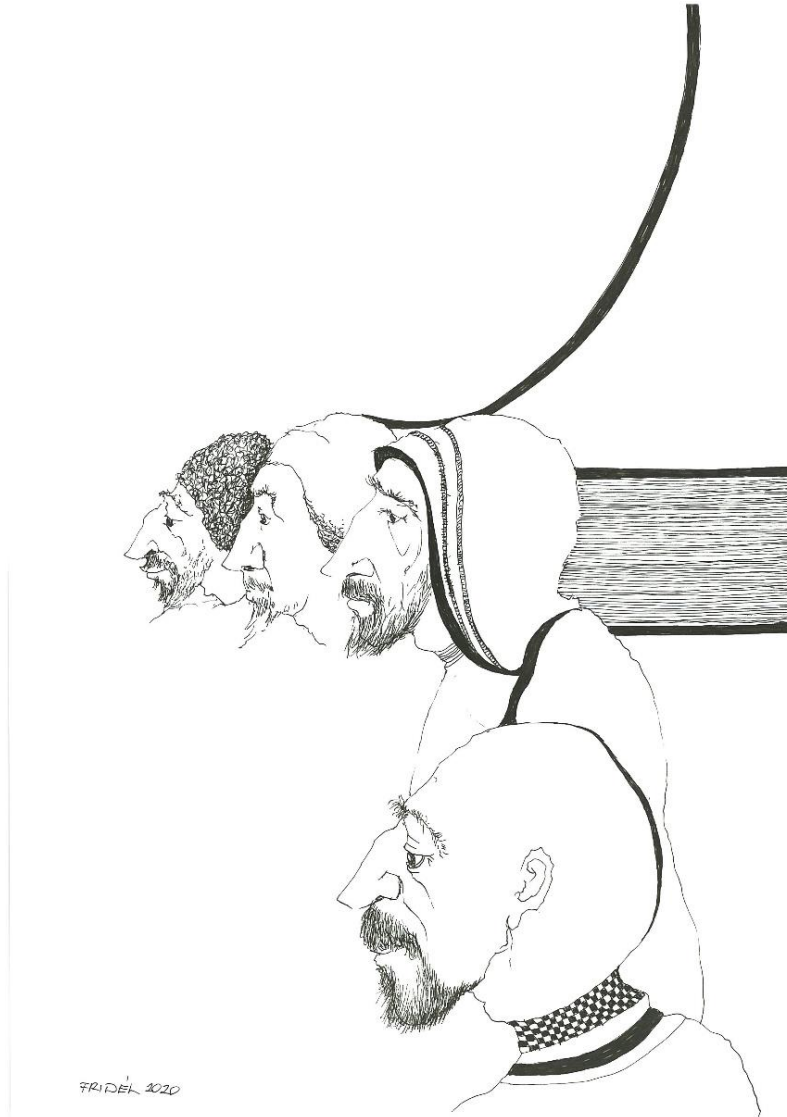
aki nem hülye

ők meg leshetik a tömeges megrendelőket

aki mégis csak hülye

hát nem őrület?

hát nem mind gárgyult hülye?

Imádság a Hazáért

Dicsőségben és visszfényben

és általad rendelt minden körülményben

vagyunk veled, Te, nekünk mindig nagybetűs Isten,

és kérjük, hogy velünk legyen, híven segítsen,

kiről tudjuk, hogy szerető Atyánk vagy

és amíg utolsó leheletünk végleg elhagy,

kérünk, terjeszd fölénk áldón szent kezed,

míg teremtő munkád el nem végezed.

Légy velünk, mikor bajban a Haza,

légy mindnyájunknak első és utolsó vigasza,

voltunk bár engedetlen, tékozló gyermeked,

vagy előtted térdelő, kiket felemel szent kezed,

tudod, hogy lelkünknek darabkája is Te vagy,

ezért, hogy az Erő bennünket el nem hagy s marad

az embernek reménye, áldás az égi fényben,

ki bővelkedsz gazdagon tudásban és erényben,

kérünk, hogy védelmezd most hazánkat,

melyet egykor nekünk rendeltél, itt adtál házat,

hol hozzád járulva kérhetünk és áldhatunk,

és amíg emelni bírjuk olykor megfáradt karunk,

engedd, hogy feléd repessen választott néped

és fohászainkat Te légy, ki lelkedből érted,

légy mindig gondos szülőnk, maradj velünk,

szenteld meg Hazánkat s gyarló életünk,

melyet mindig csak Neked adunk s szentelünk

Ámen

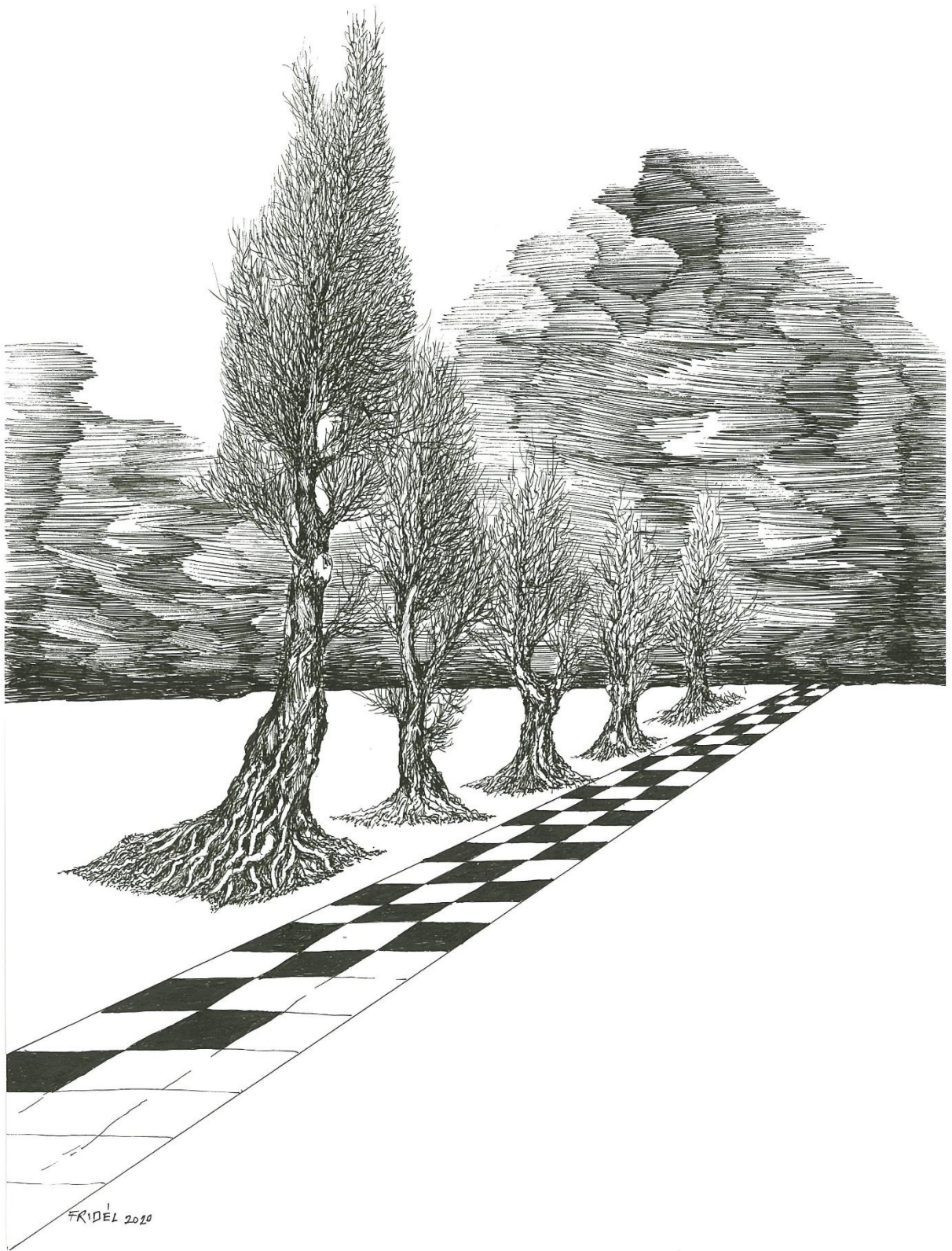

FRIDEL 2020

Ciprusok vagy jegenyék

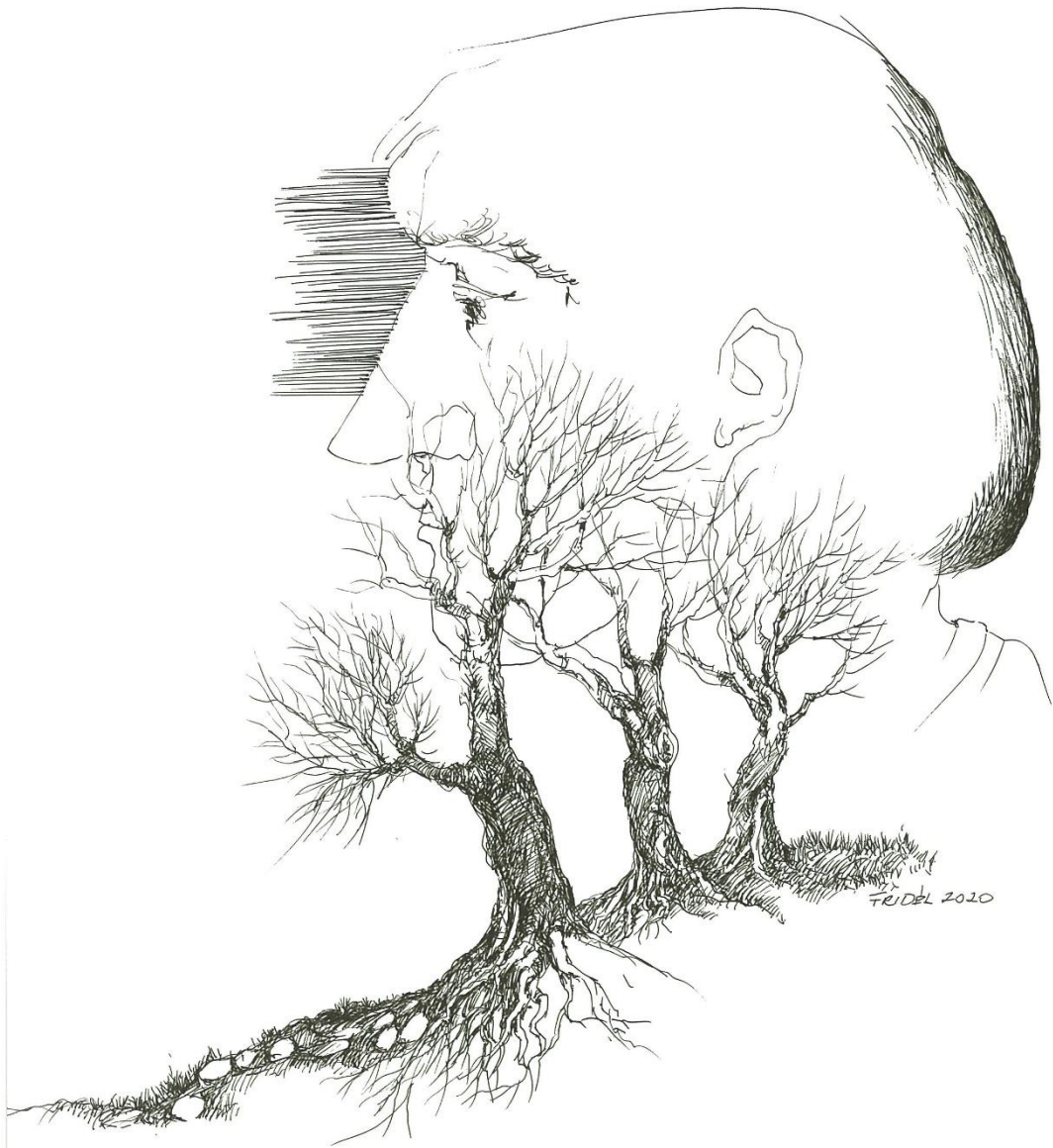
Karcsú fák menetelnek sorban az úton,
lelkük az égnek repes. Mind egyaránt kéri,
hogy az Úr sorsát jobbra fordítsa s ne legyenek
utolsó gyalogok a hadban. A szél se fújjon,
ha őket a végzetük most mindjárt el nem éri,
inkább lennének halandó, csüggedt gyermekek.
Ahogy a lombjuk az ég felé néz s kérleli sorsát,
mind méltónak tűnnek az égi kegyre, sorra
követik egymást, akár égi, régi harcosok.
Lelkük repes, méltó ünnepre készülve nézi Holdját.
Most egy se vágyik hírnévre, nőre, borra,
csak hogy legyenek csendes, meghitt zugok,
hol ne kellene többé hadba, esztelen menetelni,
s hogy egymást ne bántsa ismét véresen s esztelen
a pór nép, falvaknak népe és büszke városok,
csak lehessen ismét pihenni, dúdolni, énekelni
és megpihenni örökre boldogan és csendesen.

Ezt mondják ők: repeső jegenyék és cédrusok

Esőtlen

se karikára, se máshogy
nem jön az áldott éltető eső
kiszáradt erdő és mező
csak repes ellenne bárhogy
csak ne ebben az aszályban
mely lelket és testet szikkaszt
embert és jószágot tikkaszt
ahogy a hőség árad hegyen és lapályban
se karikára nem esik se kalapjára
ama Kossuthnak ki alussza valahol álmát
mintha nem ő volna kinek jöttét várják
ama békétlen hadfiak hogy jönne valahára
de hosszú a megpihentek igaz álma
nem riadnak másra csak égi jelre
a múltra hajznak nem gyarló jelenre
nem téríti vissza fohász sem dicsfény pálma
mikor megébrednek talán már késő
lehet de hamarabb akkor sem szabad
az ember kergethet illó felleget vágyakat
Isten lehessen bár óhaját pontosan értő

mindennek pontosan rendelt ideje van
addig szunnyadhatnak a hősök csendes-boldogan

Tél a tavaszban

Már úgy hitted valóban közeleg
a vidám tavasznak zöld tündöklése
s amikor hallgatod az újabb híreket
rájössz hogy másak a tények... és azoknak fekvése...
nyugaton havazik nosza elő a hólapátot!
pedig már egy hónap eltelt a tavasz jötte óta
virágos cserjék díszlenek és elnyíltak a hóvirágok
még április se lehet ennyire kelekótya
hogy megfagyasszon mindent a szem amerre lát
hogy gyümölcs ne teremjen az idén se, ugye, nem?
a világ reményét veszi és most nem zengi dalát
a sok madár csak hallgat s a fák se ringnak szelíden
mert vad szél cibálja a magatehetetlen ágakat
igaz napközben fényzárpor tündöklök a patakon
a szív mégis előre gondol nem feledve vágyakat
csak maga is tündököl merengve ódon szavakon

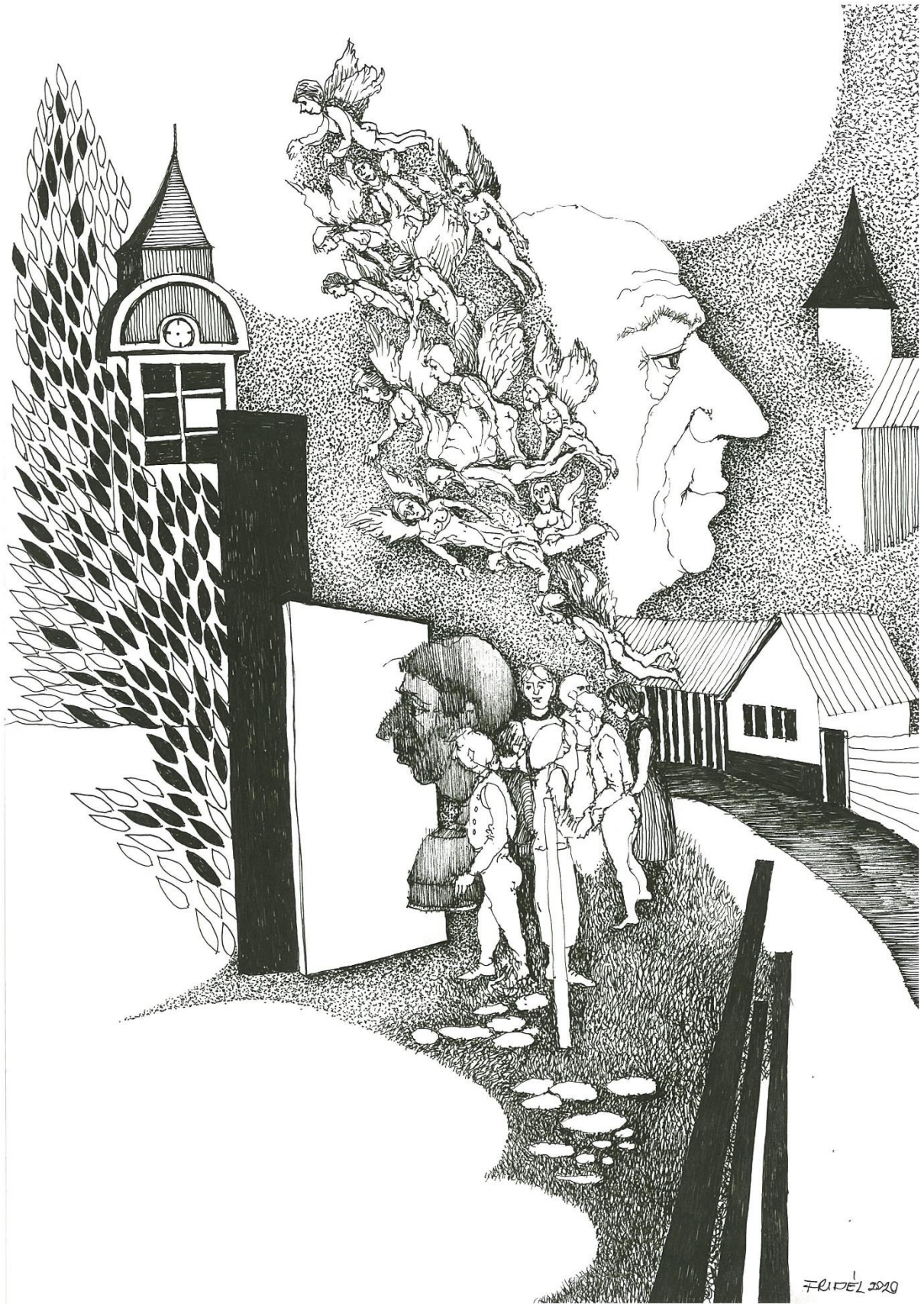
ugye, mindez csak egy rossz álomnak képei?
az okát nem tudni csak mindenki szenved, ki értheti?

Jelvény

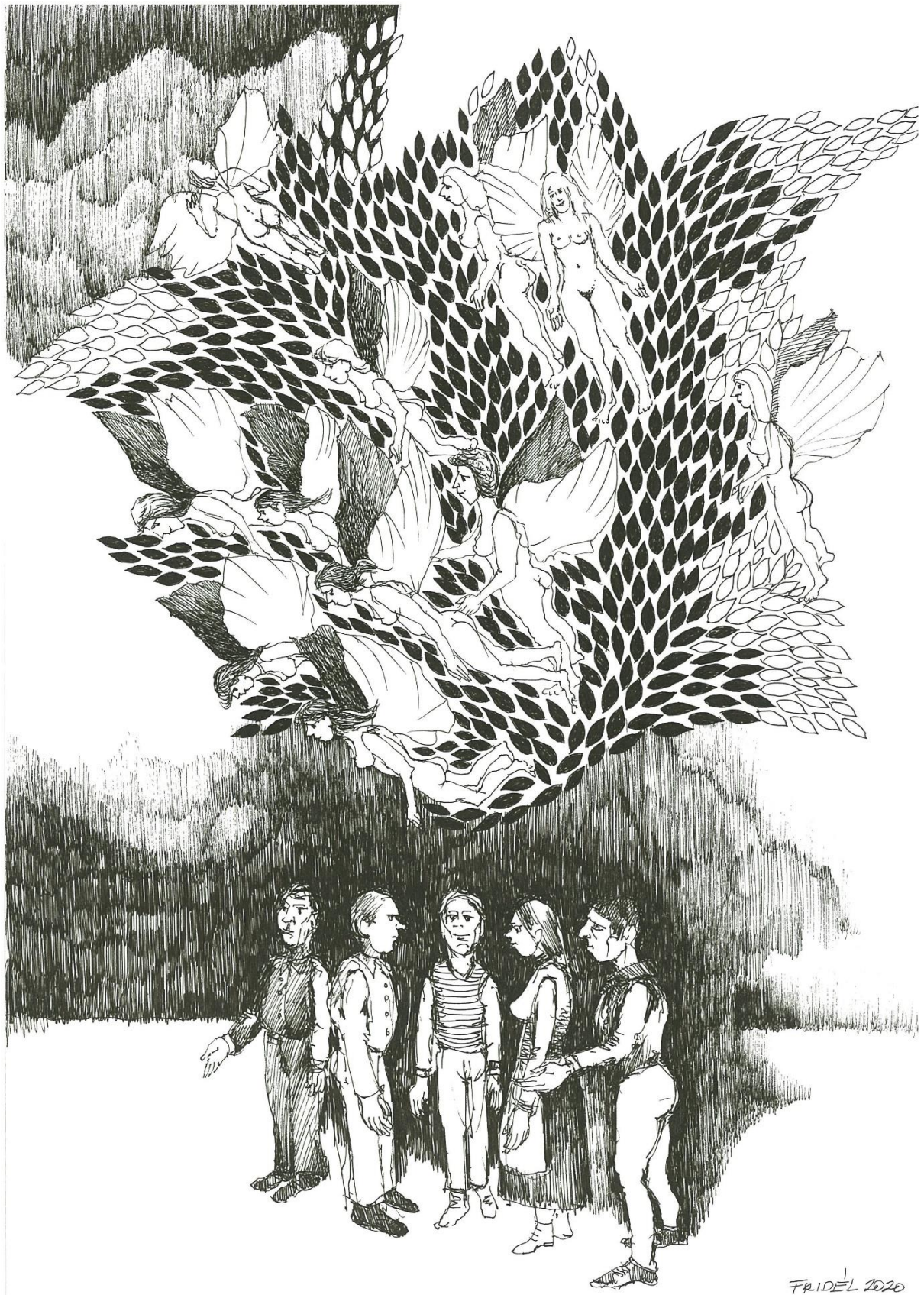
Egy-egy szó mint egy-egy jelvény
ékeskedik az élet állomásain
Minek is vannak ott?
Az élet lassacskán tovabballagott
és mi itt maradtunk kiszáradt patakok partjain
s mind ezt zakatolja: a másik tette, nem én!
Az állomások már csak ilyenek
nagy a tolongás kevés a kímélet a pardon
fellöknek s mennek tovább
hátra se néznek legfeljebb odább
ahol már nem éri utol őket a szó: visszhang a parton
magyarázatok pedig ma már erre sincsenek
Jelvény a szó és még jó ha van, érted?
Minek is gyűjtenél többet hisz értékét nem ismerik
Csalfa még a ragja vége is, huncut az ékezet
Valós szóösszetételek sincsenek
csak kábultan bolyongó tolongó emberek
kik nem téged csak valami értékeket féltenek
és épp tőled... megcsal mindenkit a halódó emlékezet
Kell még a jelkép? Kell a sok eszmehordalék?
Mire fel törtetnek ha magukról se tudják kicsodák?
Kipp-kopp... ütközés vagy csak pár koccanás
Testükön cafatok csüngenek: megtört varázs
vagy annak sziporkái s egy színpompás világ-hatás
aztán folytatódik az egyre sebesebb rohanás
Ezek volnánk? Ezzé süllyedt az ígéretes világ?

Jelvények. Gyermeteg játékok. Végjáték. Illant csodák

Zöldben és aranyban

Arany záporzik fűzfaágakon,
mintha Zeusz áldotta volna meg.
Tavaszi tombolni készül,
mégis oly sötét a nappal,
sűrű nagy szürke fellegek
borítják az elszomorodott eget.
A tavasz készül. Nem hagyja magát.
Virágba borít fát cserjét és lelkeket.
Zord szél sodorja messze tűnő illatát.
Mindez oly ellentétes. Szíved beléremeg.
A ház előtt a fán arany köpeny diadalmasan
omlik a föld felé, hogy csak úgy ragyog.
Ahogy nézed, fényesebbek, mint a csillagok,
vagy ha mégse, neked üzennek barátságosan.
Érzélgésnek helye nincs. A tavasz dörömböl,
mikor a szél szaggatja a fákat s ahogy lépnek tovább
a figyelmetlen emberek, ó, akkor is pompás
ez a tavaszi ragyogás s ezt hirdeti:
most mindenkinek örvendjenek, mert eljött az idő
hogy szebb legyen, víg és előkelő
még a legkisebb gízgáz is. Ahogy végigcsókolja a szél,
minden apró virágát, a tél iszkolva menekül
A természet éled. Aranyfényre zöld fű felel.
s minden szín kórusban most vele énekel.

FRIDEL 2020

Vadember

Az ember elvadul
amikor azt látja
másként nem boldogul
vad szél tutul
ablakon dörömböz
neki ez nem megy nyájasul
az ember meg annál is inkább
veszettül és hiánytalanul
szorogatja a társa torkát
Az ember elvadul
mikor mi jut az eszébe
csak lesheted hogy majd elcsitul
nála ugyan kevés a jóbarátja bére
mert vadulni jobb, mondja
csak az érzélgés utol ne érje
inkább vadul és fenyeget
öklöt ráz mindenkit átkoz
akár rád is szakítja az eget

csak mert nála ez a strófa járja
hát köp nagyot a széles nagyvilágra

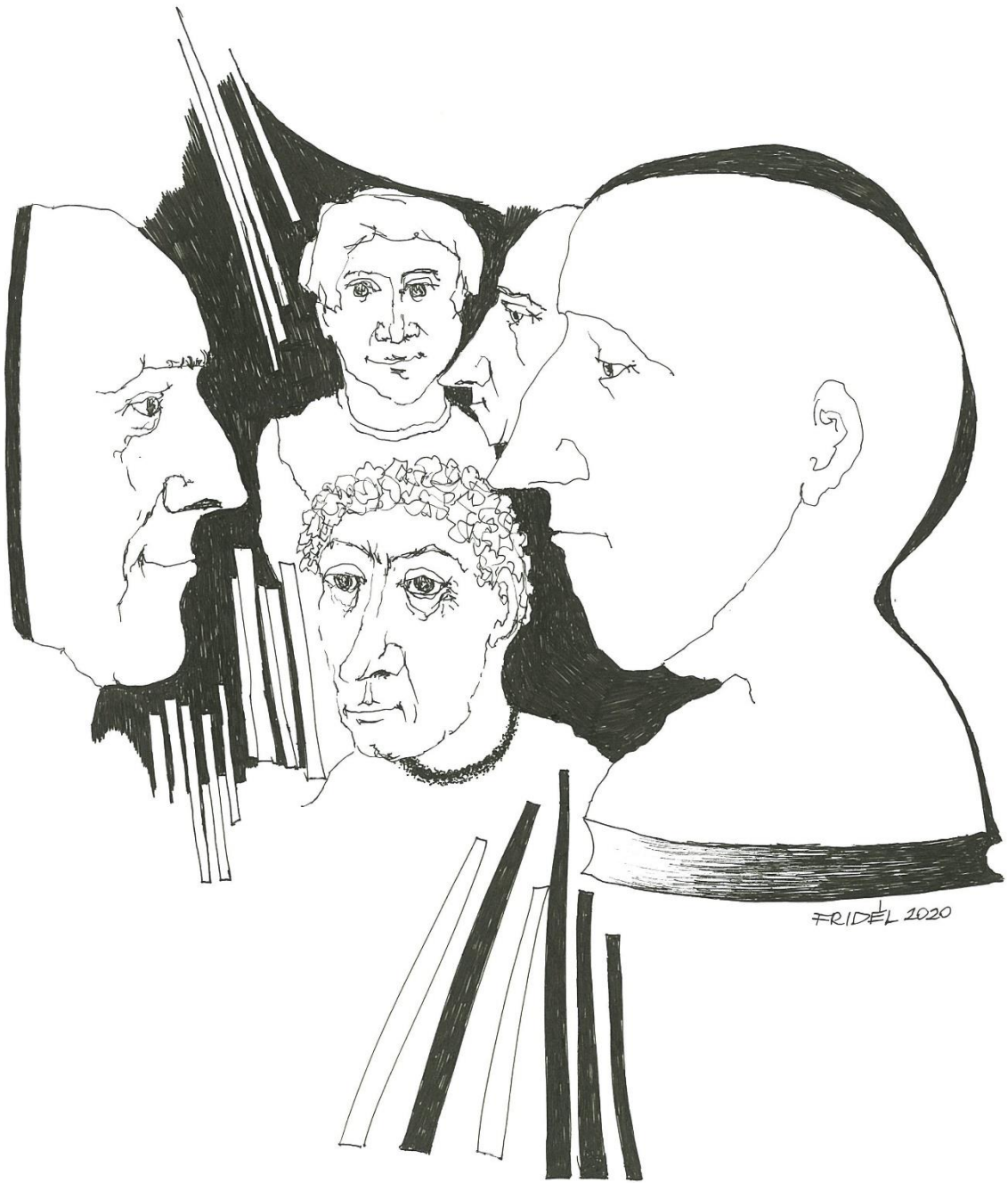

Már nem is tudom...

Már nem is tudom
minek is indultam el
mikor a kérdéseimre
senki nem felel
amikor úgy de úgy
szeretnék váltani
s nemcsak a kapottakat áldani
igazán úgy

Már nem is tudom
a lépések hányan futnak el
csak sorra lépem és futom
azokat a lépteket
a történelmi léptékeket
vagy tudom is én...
mert lépni mindig kell
előre vagy hátra
és sosem várni soká
haragosra barátira
hogymajd ők döntsenek
neked mi a jó amikor úgyis érzed
hogya hová lépegetsz
éppen úgy jó a lépted
de ha valóban rákérdezel

én igazán nem is tudom...

Kidőlt fa

Mint kidőlt fa a hegyoldalon
csak heverek és létezem
mint akkor is majd ha visszatérek
és már senkitől se kérdezem:
hová tűnt az élet?
vajon e tétlenséggel vétkezem?
pedig egykor úgy fogadtam
dolgozom amíg emelni tudom két kezem
s talán a pár órai napi tesztek-veszek
is érhet annyit mint másnak a csúcsideje
s benne a rohanás eszeveszetten
melynek végcélja bár még nem tudják, a temető
akkor meg minek annyira futni?
nem volna jobb kissé visszafogni
azt a kerge berendezést
amely csak egyet tud súgni
na csak futás?! Valamiről megint le ne maradj!
s ha nem értesz egyet
hát húzd jól meg magad!
Én meg csak itt elheverek
tán érdelek egy kis pihenőt
háromnegyed évszázad dolog után
addig még írok versekben üzenek
hátha értik még s megannyian
vissza is üzenhetnek tán

Idepottyantam

Idepottyantam itt vagyok

talán még egy ideig

időm tán évek napok

nem kérdem a párkák dolga de hisz

nincs is rá szükség szépen süt a nap

áldott tavaszban nem az elmúlás

izgatja az embert van elég feladat

írásokban krónikásként tanúzás

Idepottyantam itt vagyok

s ebben a ragyogó tavaszban

nap hold és tündöklő csillagok

meséje nyugózik le nincs örömem a harcban

csak még jegyezgetek

valamit helyreteszek

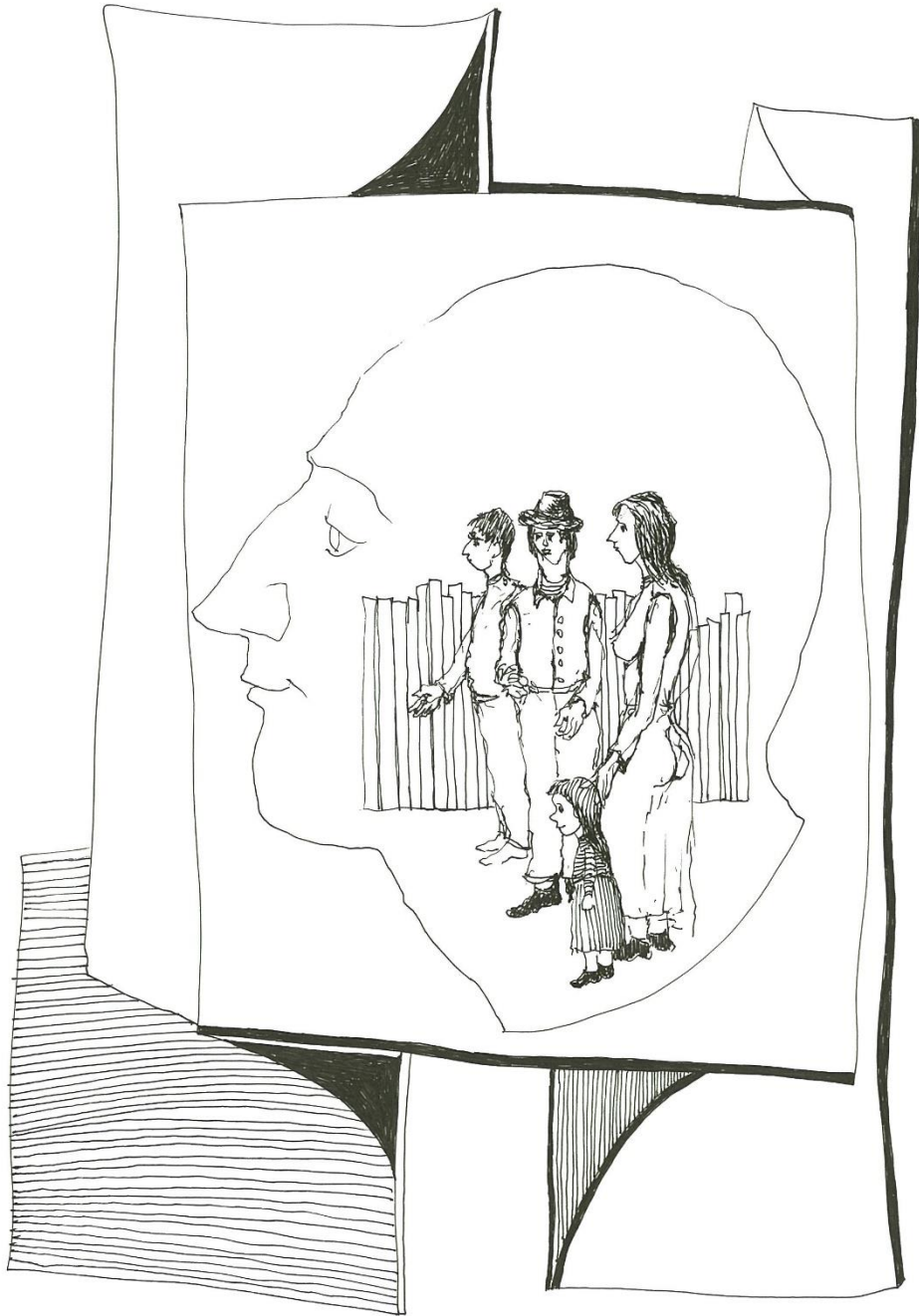
mert hiszen ráérek úgyis

ezen a megfeneklett hajón kinek neve

Európa

a jelzőket meg kéretik mellőzni

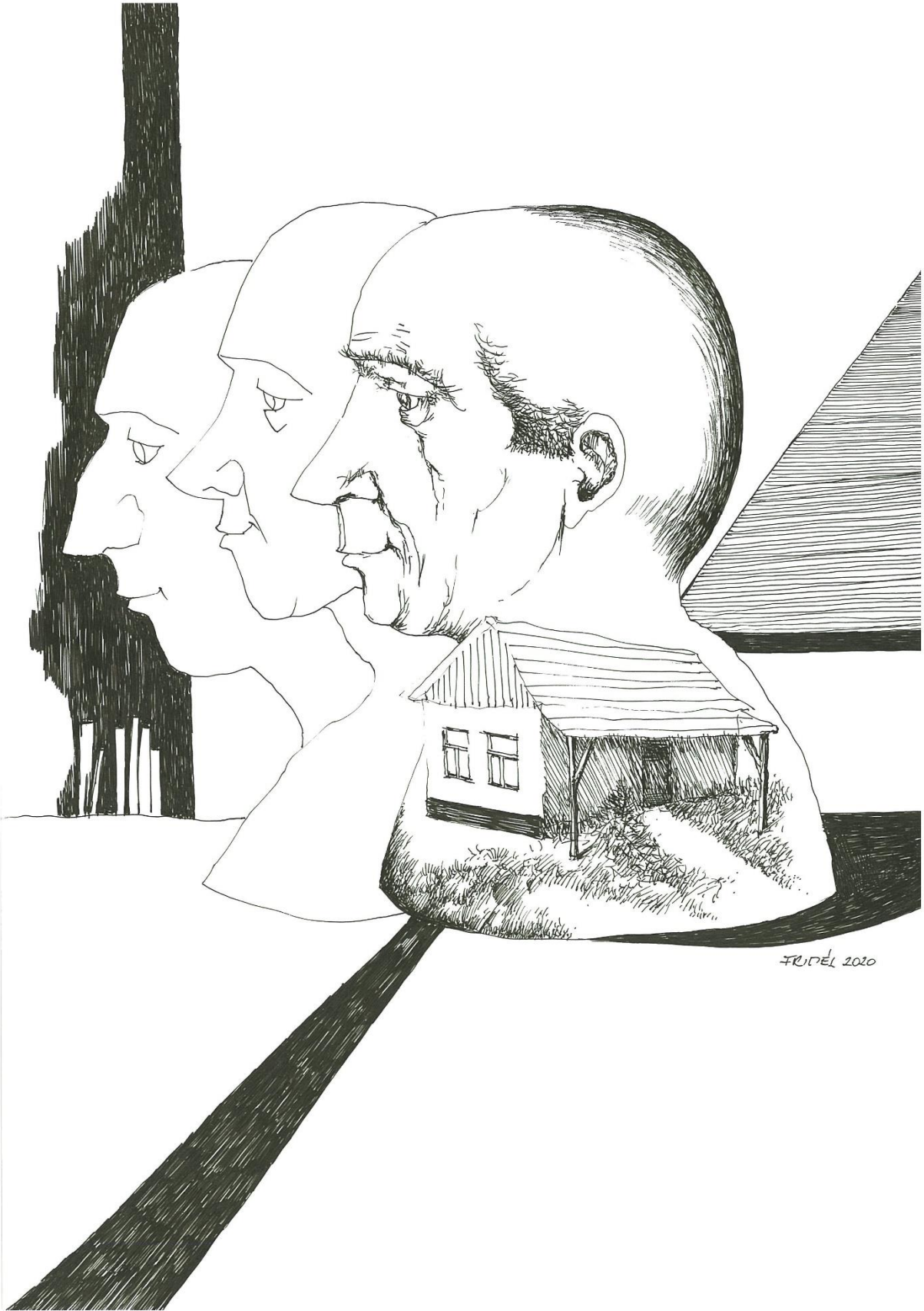
ugye, kedves hallgatag cinkosok?

FRIDEL 2020

Felejtteni

Felejtteni soha nem késő
mondják
hát felejtsük gyorsan el
amiről az ügyeletes főbohóc énekel
nekünk a szép jövő
neki egyre csak a bosszú
és a műsor már így is túl hosszú
hát kéretik törölni gyorsan
mielőtt frászt kapunk
amint ordítva dühösen harsan
valami szélsőbal-jobb lejárt lemez
a téren hol történelmi szél lengedez
már súgja is hogy szinte rezzen a dallam:
tudd meg hogy feledni sohasem késő
mert mindig nálad a kalapács
meg a véső
hogy jól eszedbe vésd a mai leckét
ne hagyd hogy helyetted mások fejezzék
be a mondataidat
hát csak felejts felejts felejts
és mindig jól fejezd ki magad
ma még nem késő
legfeljebb mások hiszik

Régi lecke

Miután jól az eszünkbe vésték
hogy odaát oly rosszak az elosztási viszonyok
máig se feledtük a leckét
még akkor se ha az ember tőle viszolyog
de amikor felénk billent kissé a mérleg
hogy ne csak a harácsolóknak járjon
a szája meg az extraprofit
engedtessék meg hogy az ember visszalásson
ama történelmi homályba, no, legalább egy kicsit
és megint csak felmondjuk a leckét
hogy az az üzlet amelyik csak az egyiknek kedvez
az nem is üzlet csak harácsolás s hogy mások se feledjék
megint elmondjuk: rosszak az elosztási viszonyok mert ez
minden csak nem jó világrend ahol az egyik
egyszeri kitolósos alapon osztja az ést
el se képzelem hogy ezért egyszer majd menesztik
hát addig lopkod másnak nem hagyva kicsinyke részt
sem mert túlteng az egoizmusa
hát adjuk a kezébe a régi marxizmuskönyvet
hátha felrémlik neki valami akár egy lelki tusa
ő mégis azt követeli minden bűnét felejtse
de már billeg az a történelmi lapát
és az többet tesz érte most és odaát
csak hadd ismétlje s kapjon szekundát
ROSSZAK AZ ELOSZTÁSI VISZONYOK, KEDVES ELVTÁRSOK
a művelt nyugaton mely valahogy nagyon keletté változott

A nép és azok

Makovecz Imre emlékére

A nép ereje: Isten ereje
mondotta a legkülönbek egyike
akinek példaereje
ma is csodás ő maga faja legkülönbike
és ma annyira kell ez a tanítás
mert a nép erre éhezik
nagyon mégpedig nem is csak kicsit
és kell az a sansz a vizsgán javítás
pedig a nép ereje ritkán mutatja magát
kérdésre oka semmi nincsen
annál inkább hogy sűrűn rálegyintsen
arra amit maga körül veszettül tombolni lát
A népe a szorgos mindennapi munka
meg ami vele jár: család haza Isten
kell hogy valaki rá is tekintsen
mikor megfárad *azok* miatt még sincsen nyugta
mert *azok* nem nyughatnak tőle
akiknek egyéb gondja sincsen napra nap
hogyan felkavarják egy kicsit amit még lehet
hisz nélküle már a legjobb szekér se mehet
mert legfőbb amit nagyok ők tartanak
A szorgos hangyanép mégis teszi a dolgát
két kézzel teremt cipel és épít házakat
s ha kell újjáépít másoktól lerombolt várakat
és nem bánja hogy *azok* hogy járják a bolondját

Talán épp csak az a dolguk szól s csak fáradtan mosolyint

Mehetek...

most már mehetnék
de mégse mehetek
mert nem visz a lábam semerre
visszafogom a léptemet
nem hagy az élet szerelme
mellettem sodródni házak és
köröttem már régen úr a rettegés
és még mindig annyi bokázás
újfajta népitánc vagy mi
erre nem lehet felkészülni
mert olyan mint a hidegrázás
de addig is ki mondja meg
hogya többiek minnek is rázzák?
pedig már régen elvégeztetett
a minden-tagadóknak
és már tényleg mehetnék
hogya többé ne lássam
inkább dekkoljak egy égi garázsban
vagy egyebütt ahol
felcsendülnek a régi dallamok
gavotte-ban menüettben
és akkor mindnek lejtteni kell
belőlünk is az az egy hang énekel
sej-haj ihaj-csuhaj meg recece
amíg még ezt is el nem feledjük

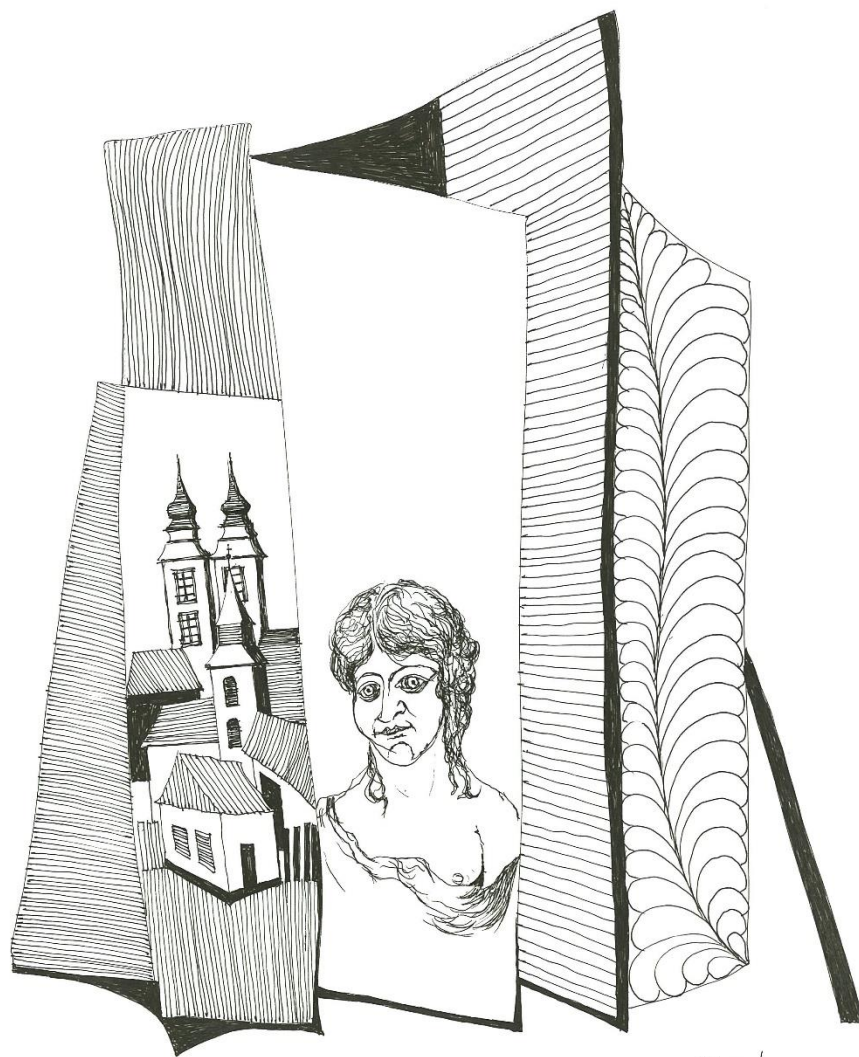

Történelmi leckék

és zengett Isonzo
hogy ne feledjük Mohácsot se
meg a Don-kanyart ahonnan semerre
nem vezetett az út tovább
mert mások mondták ki a végszót: Jó éjszakát!
a fiaink meg hullottak akár a legyek ősszel
hiába hullottak értük a könnyek ezerével
a frankót mindig más mondja meg
ne mentegessük őket: hülye politikusok
akiknek semmi ár nem drága
pláne ha te fizeted ő meg csak kéjeleg
és a sok frázissal van tele az undok szája
mert úgy hiszi: ez a történelem
amelynek lapjain csakis ő üzen
és aztán ne feledjük Muhit meg a Békás-szorost
meg Potsdamot Jaltát és Bécset
ahol előbb mindent fondorlatosan odaígérnek
s csak másnap jön a felébredés
az a bizonyos örökös átverés
ugye, feledhetetlen Trianon?
és Temesvár is megüzeni a magáét
a ravasz kás mosollyal bennünket méregető
asszonyosság meg ellát bőven gagyivakcinákkal
ó, történelmi vakság minden korban!
hát feleljünk már végre Debrecennel
hogy sápadjanak bele ezt küldjük nekik szeretettel
mindig mokányan vitézül kurucosan

hogy a lényeg nem az ő paktumaikban van
hanem valahol a lapok és sorok között
ahová a sok halál után is élet költözött

és kiáltsuk együtt: vivát, Eger!

#RIDEL 2020

Kufstein

Édes, drága Kufstein
kegyes fogságom színhelye
ahová magam vonultam el
pedig senki nem parancsolá csak az erkölcs
amelynek ellentmondani nem lehet
mert valami odabent szigorúan énekel
és csak zeng és zeng zsoltáros szépeket
hogy abba minden jó lélek megremeg
de állnak a jól felépített tömör falak
ahol a hipokrizis tart látványos bálakat
hát akkor inkább ez a zordon Kufstein
ahonnan néha kimenőt is kapok
de nekem nem kell akármilyen társaság
kedvesebb az ablakomhoz hajló cédruság
amellyel akár el is társaloghatok
pedig odafentről szitkokat rongyarázást is kaphatok
mert olyan kitüntető ez a drága Kufstein
ami nem éppen kies operett-Gerolstein
hát naphosszat benne gurnyadok
még jó hogy szépet csúnyát egyaránt írhatok
mert úgy kell ez a Kufstein
akár sebekre a kedves gyógyfű
ma is meg holnap is

FRIDEL 2020

Hazafelé

Itt éltem és oly keveset láttam
holott a látáshoz minden adva volt
és akkor még elképzelni se tudtam
hogyan odafentről mennyire más
az élő és a holt
mert más a perspektíva csodás
akár egy égi látomás
de csak az látja tisztán és szépen
aki odafent utazik
valami égi társasszekéren
s mert akkor megnyílnak
tisztán az égi csatornákon át
ama innen láthatatlan távolok
melyekben az Univerzum szíve dobog
és én itt éppen itt éltem

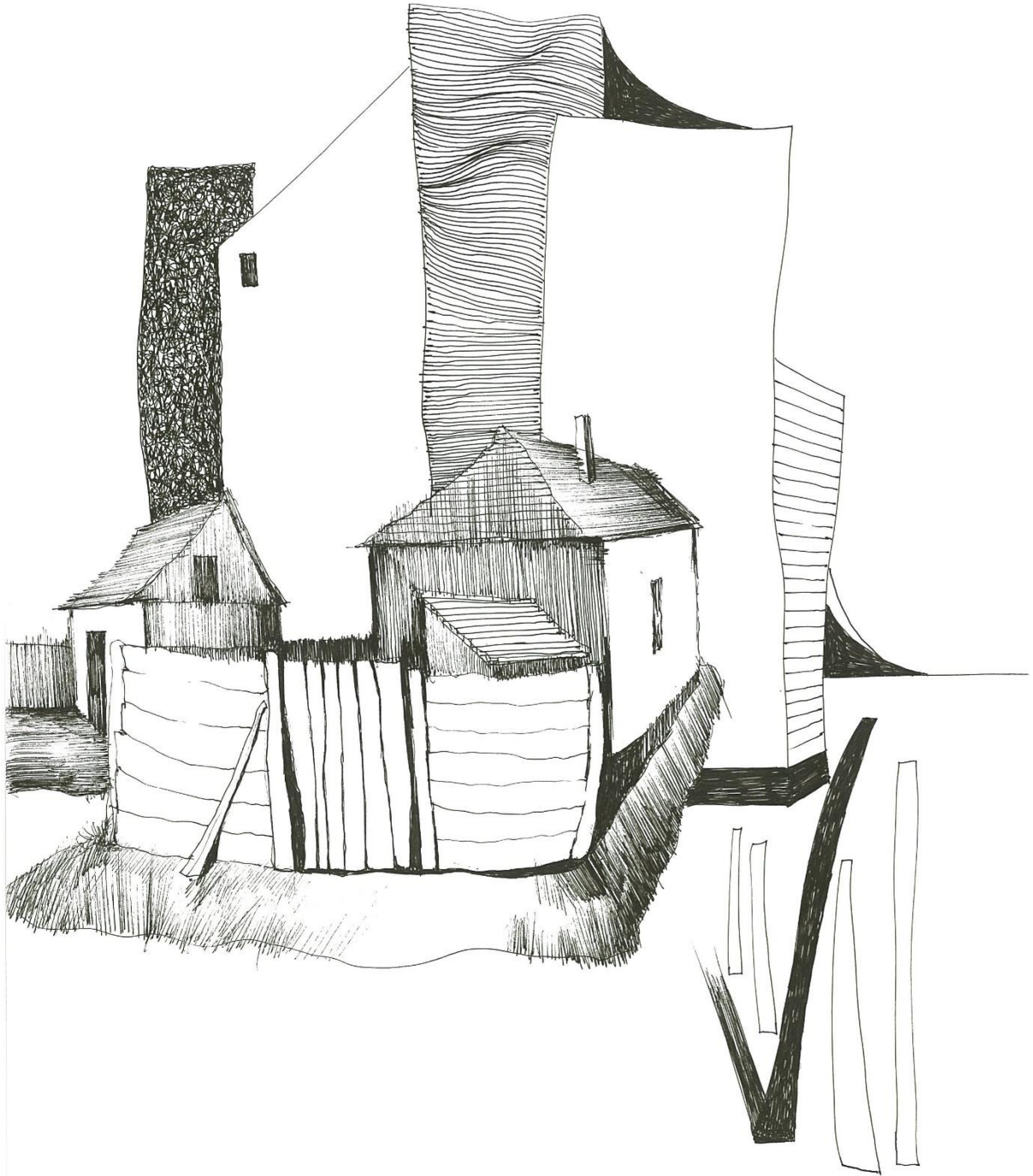
vagy nem is jogos a múlt idő?

FRIDEL 2020

Szögletes árnyék a falon

Szögletes árnyék a falon
meg a kerítésen
csak egy fénycsóva kíséretében
valaki után
mindig valaki után
mert a kerítések már csak ilyenek
szögletesek rajtuk a rácsok
és a falak se mindig követik
az arra haladó lény körvonalait
mert olykor félelmetesek a vonások
azoknak arcán akik
nem törődnek mással csak a mával
s aztán velük se törődnek majd
mikor a szerepük lejárt
és jöhet a váltás ahajt
ugyi, kedves jó manipulátorok?
akikre máris kivetítik a jövőt
ama szögletes rácsok
a mindenkinek ártani akarók lábán és fején
ott kúsznak és félő hogy utolérik
és akkor majd beteljesül
amire ők sose vártak
mert az értelem dolga ez: értelmesen lázad
az árnyékok által követett
senkik ellen
de mindig és nagyon

FRIDEL 2010

Ej, de mindig

Ej, de mindig csuda, haj,
tillárom, recece
mert mindig csak az a fő
góré meg fővege
annak a nagy mindent bíró
kisbíró meg szolgabíró
világnak,
amelyikben csak a tolvajok
dirigálnak,
sejde dirigálnak.

Ej, de mindig csuda, haj,
tillárom recece
ihaj-csuhaj, vergődik már,
kinek a szó könnyű, mégis ketrece,
nem fér benne a nagy szándék
meg a csuda sok ajándék
amivel halmozza
ihaja, de halmozza
azt a mindig érdemtelen,
embernek csak reménytelen
kishitűt, kishitűt,
az embernek rovott múltú nagy tetűt
Ej, de mindig tillárom, recece
egyszer mégis előlép a ketrece
mélyiből s majd meglátod,
hova tűnt az érdemed s a csudaszép virágod

Esti mosolyok

sátáni mosolyok
kárörvendő összeröhögések
kézdörzsölgető csúf örömök
de egy szép arc sehol
ez mind csak a pénz után lohol
pedig nekik táskaszámra nyomja a nyomda
a visszajáró meg csak hozomra
üres ígéretekből
másnapra megcáfolt
hazugsághegyekben
tűnik fel valahol
ezen az emberi szemétdombon
ahol a paktumok csak porszemek
vagy még annyi sem
csak ahogy peregnek a levelek
a fákról már minden oly fakó
és sótlan csak ezek a szatírpofák
ne lennének itt
oly egészségesek akár a rák
és ahogy elnézem
azt mondják ez is egy választás volt
törvényesen és tisztességesen

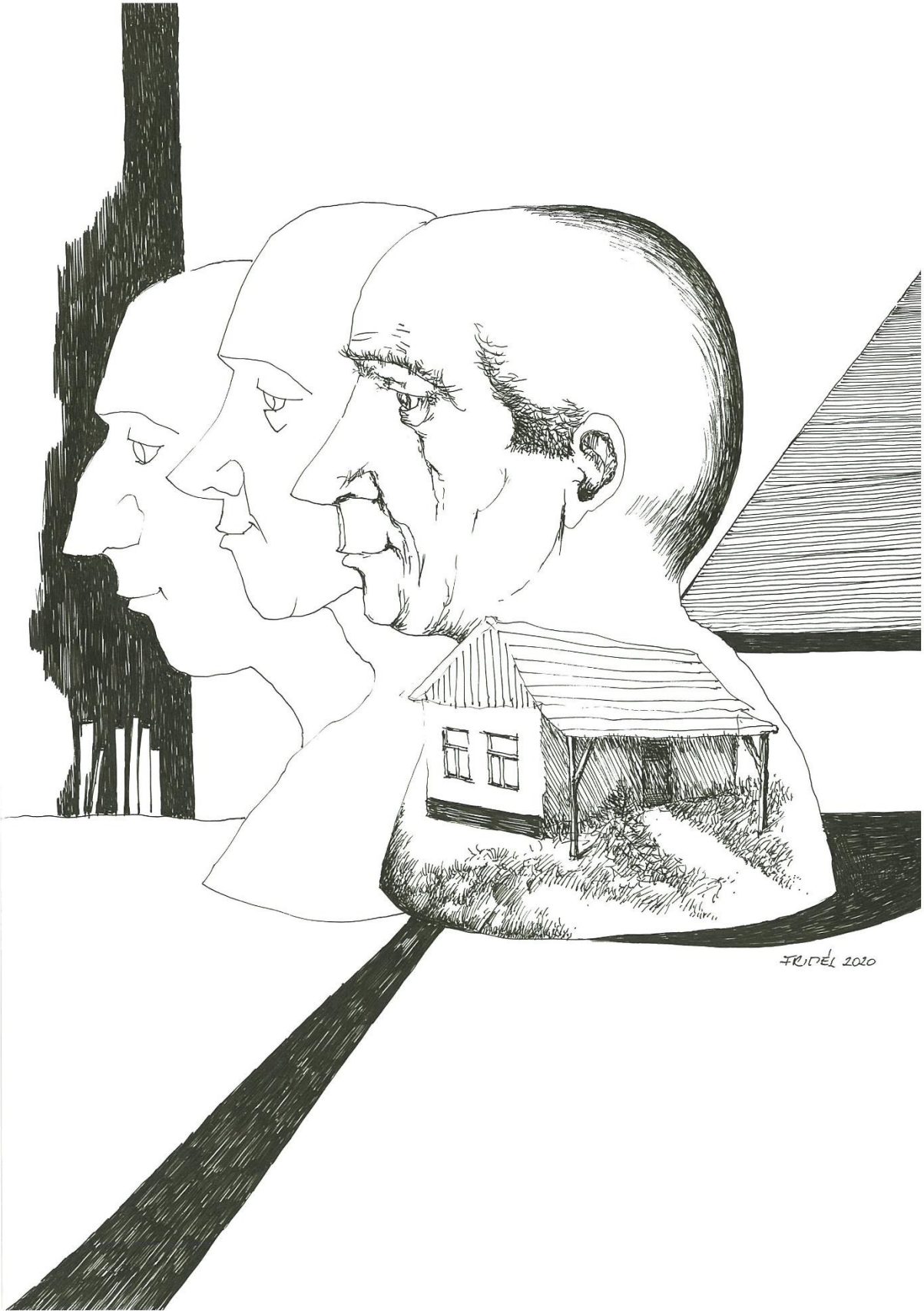
Zászlók

Van, akinek a kezében blaszfémia a tiszta zászló
és szájából istenkáromlás a szó
tudjuk ez nem mindenkinek való
lehet diadalmenet vagy szörnyű buktató
mégis sokan ragadják kézbe akár a sorsot
a történelmet úgy élik meg mint kis kalandot
mely izgalmakra hív aztán sztornó
még az sem kizárt hogy jut mellé egy kis pornó
de a zászló az nem mindenkinek lobog szépen
mert közben állni kell az emberek tekintetében
s ha hamis vagy hát blaszfémia lesz az a zászló
az életed meg dagonya sikamlós gázló
hogya talán majd a túlpartra jutsz
s ha mégis a feladatodtól messzire futsz
majd megnézheted magad
a saját pártod lesz ki grabancon ragad
és akkor nem káromolhatod büntetlenül az Istent
mert mindig lesz aki utánad gondosan tekintszen
hát csak félre a blaszfémiával
törődj te csak a mával
a nagyok dolgába meg ne ártsd magad
ha még arra vágysz, hogy legyen szavad
a plebsz előtt te szegényke
a zászlót ne bitorold és mire háromszor fogy el a hold
majd együtt reszkethetsz tartóiddal egy gyékényen
és csak fújjátok a különös imát:
„A magyarok átkaitól ments meg, Uram, minket!”

Halvány árnyék

Van úgy, hogy halványabb az árnyék
pedig egyformán kellene vetülnie
és akkor valami megtörténik hirtelen
váratlanul ahogyan sose kellene
amikor minden úgy tűnik reménytelen
és épp vele együtt sose járnék
de akkor felcsendül egy tündér-zene
mindenki elhallgat a lelkekben csend lesz
és csak az marad amit odabent rendnek teremtesz
minden arra csak arra rezonál
akkor is ha mást várnak s mintha úgy illene
csak állsz Babilon leomlott romjainál
valami fogódzót keresve s talán meg is leled
még eljátszol a gondolattal: lehetne-e
másként és szebben nem ebben a romlott mában
egy hangként rezegni az Élet dalában
és megint feltűnik az a halvány árnyék
amellyel csak úgy andalogva járnék
mert szép az út a harmóniába
ahol az embert a boldog pihenés várja
és ő járja a táncot most már igazában

Orangután

Ó, mennyi gyöngédség van egy orangutánban
amikor babáját dédelgeti!
annyi finomság az ormótlan kézben
ahogy igazgatja a kicsi kezét s hogy merre nézzen
olyan finoman rendezgeti
türelmetlenség nincs nem is lehet
soha nem tombol sem múltban sem a mában
ahogy az emberek csak fürdik a kisdéd ígésében
az ormótlan külső mögött egy madonna ígésében
látható hogy győzelmes az anyaságban
pedig oktalannak mondják, ó, buta emberek!
mennyit kell látnotok hogy végre jófele nézzetek?
Ó, mennyi gyöngédség van egy orangutánban!
Mondjátok, nem irigylitek? Megannyi század
száguldhát tova még fölöttetek
miközben folyton a szellem ellen az anyag lázad
s egyszer majd talán elismeritek
mennyi érzés és gyöngédség van abban az orangutánban
talán tanultok is tőle nem csak az erdeit irtjátok fene lázban
pedig csak egy percre kellene lehiggadnotok
a fene a jódolgotok!

Volt

Voltunk a győztesek.

Ma már csak volt a volt.

A nap a fény a rend
minden hamvába holt.

Ma szürkeség és sok homok

szállong és nincsenek

szelíd se lüktető

szívek. Üres gyermekkezek

nyúlnak feléd ki tudtad és

mégse szóltál vissza senkinek.

A volt a lesz a nincs

egymást lesi. A szó

üres termék gyanánt rezeg

minden apróra váltható.

Csak nézünk s hallgatunk

Minek is szólnánk?

Alvás a dolgunk. Csend-varázs

visszhangzik: merre most, hazánk?

A csend a szó a rend

egymásnak int s felel.

A dolgunk tenni kell.

Csak ez maradt. Ezt éred el.

Előny

előny vagy hátrány az életed?
meg amit magaddal cipelsz
s közben másokra nem is figyelsz
hogylétük nem érdekel meg se kérdezed
vagy ha mégis oda sem figyelsz
mindig másfelé jár a szemed
ha el kéne mondanod zanza-életed
nem tudni vajon még kiket érdekelsz?
nyárfapihék a szélben
az emberélet csupáncsak ennyi
mit lehet ellene tenni?
békésen ellenni egymás közelében
talán csak ez a feladat
az emberélet boldog és szabad
is lehetne de könnyebb együtt lebegni a szélben
mint vállalni azt amiért ideküdtek
valamiért
és te még mindig nem tudod
előny vagy hátrány az életed
de ha maradt még józan eszed
s harcaidat tovább nem harcolod
majd rájössz
ez az igazi előny

FRIDEL 20.20

Hátrány

Az előnyünk olykor hátrány is lehet
mert szálla vagy az irigyeid szemében
azért mindig ott kell állni a mások tekintetében
és ők megmériik rendre áldozat-életed
Hátrány az előny ha rajta fordítani nem tudsz
hátrány ha tudásod jelesebb mint az övék
akik szerint jobb lenne ha jól elrejténéd
Mit kérkedsz vele? nélkülük sokra ugyan nem jutsz
Az előnyünk olykor hátrány is lehet
hiába tagadod ők mindig meglelik minden hibád
az ég kékje helyett is látnak feketét s lilát
te pedig mentheted előlük gyarló életed
Minek a harc? Nem ezért küldtek semmi-létre tán
A végén levernek s te búsulhatsz újabb sanszod után

Egyetlen

csak az élet tart élethosszig
minden más bizonytalan
mondják a bölcsek s ők tudják meddig
is tart s tán nem leszel-e boldogtalan
egyetlen dolog az életben ez az élethossz
meg ami vele jár kincsek ugyan ki viszi most?
és ki vállalja fel hogy amit tesz csupa rossz
s vajon ki vezeti jó helyére a drága okost?
minden út véges csak közben nem láthatod
miféle vonzás vitt felé annyi éven át
s hogy a végén miféle végzet várhat ott
hogy beteljesítsd zengve a léted dallamát
egyetlen út van ez a mindig szédületes
mely lehetne akár vidám dalos ünnepély
neked mégis egy válaszod volt ez a végzetes
hogy végül egy csak egy fura helyre érsz

de azt az egyet nem adnád semmiért

FRIDEL 2020

Gyerekjátékok

Kövek a folyóban... egyik a másik után
fiúk dobálják őket... egyiket... másikat...
így szalad el minden bolondos délután
a gyermek csak játszik s emel várakat
kövekből folyóban... tengerfenéken...
mert egyre gyűlik már évezredek óta
az egész históriát senkise tudja egészen
és mégis megíródik mert van ki a sorokat rója
A gyermek csak játszik... ha kő nincsen hát göringgyel
hajigál kacsázik ugrajt nagyokat pattintgat
s kacag ha jól sikeredik a móka a délután így telik el
és maga is ugrál pattog és a társaival jókat kacagnak
Patakban kövek és ahogy súrolják egymást engedelmesen
gyűlik az iszap abból amit egymásról lehántanak
a víz meg túri majd elszállítja mindet szép csendesen
a gyermekek tőle ugyan csak hadd játsszanak
ez a dolguk... ahogy a víznek is...ne vitasd el a rendjét
annak a vízparti rituálénak amellyel apraja-nagyja
a természet törvényét figyelni tágra nyílt szemmel
nem is tudja: éppen a természet törvényét kutatja
csupán a szíve telik meg annyi érzelemmel

a folyó a patak a tenger mindet messzire viszi
a végtelen víz meg vígan sokszorozza tükrözi

FRIDEL 2020

Szél és fény

Ma játszott a fény és vele játszott a szél.

Minden ragyogott, csillogott és hintázott is egyre,

ahogy a termiek szálltostak háztetőre, hegyre

meg mindenhová, amiről csak a képzelet beszél.

Úgy játszott a fény, hogy világgá csillogott,

amikor a szoba tárgyain tükröződve mintegy napnak

képzelve magát, csak fürdött, mint akit békében hagynak

és egyre fényesebbre fürödve magát, csudára villogott.

Tükrön és ablakon játszott s hagyta, hogy a szél

odakint kergetőzzön s felkapjon könnyű tárgyakat.

Mint egy önfeledt gyermek, körbefutotta a házakat,

ahol annyi ember búvik meg, s ha ráér éppen, remél.

Reménye fényesebb, szebb jövő és sallangok, ne hidd,

hogy nem cicomázzák fel magát a cicomát is azok,

akik a csillogásban hisznek s kiket a szép eszük elhagyott,

és ma nekik is csillogott a fény szikráztatva fény-reményeit.

Talán már nincs is más, mint ez a kápráztató jelen,

amelyben fénybe öltözik fű, fa és tengernyi ember

aki még titkon remél, de talán többet nem mer,

beéri, hogy egyelőre társaságodban csakis veled legyen.

A fény csak játszott, a szél meg almavirágokat cibált.

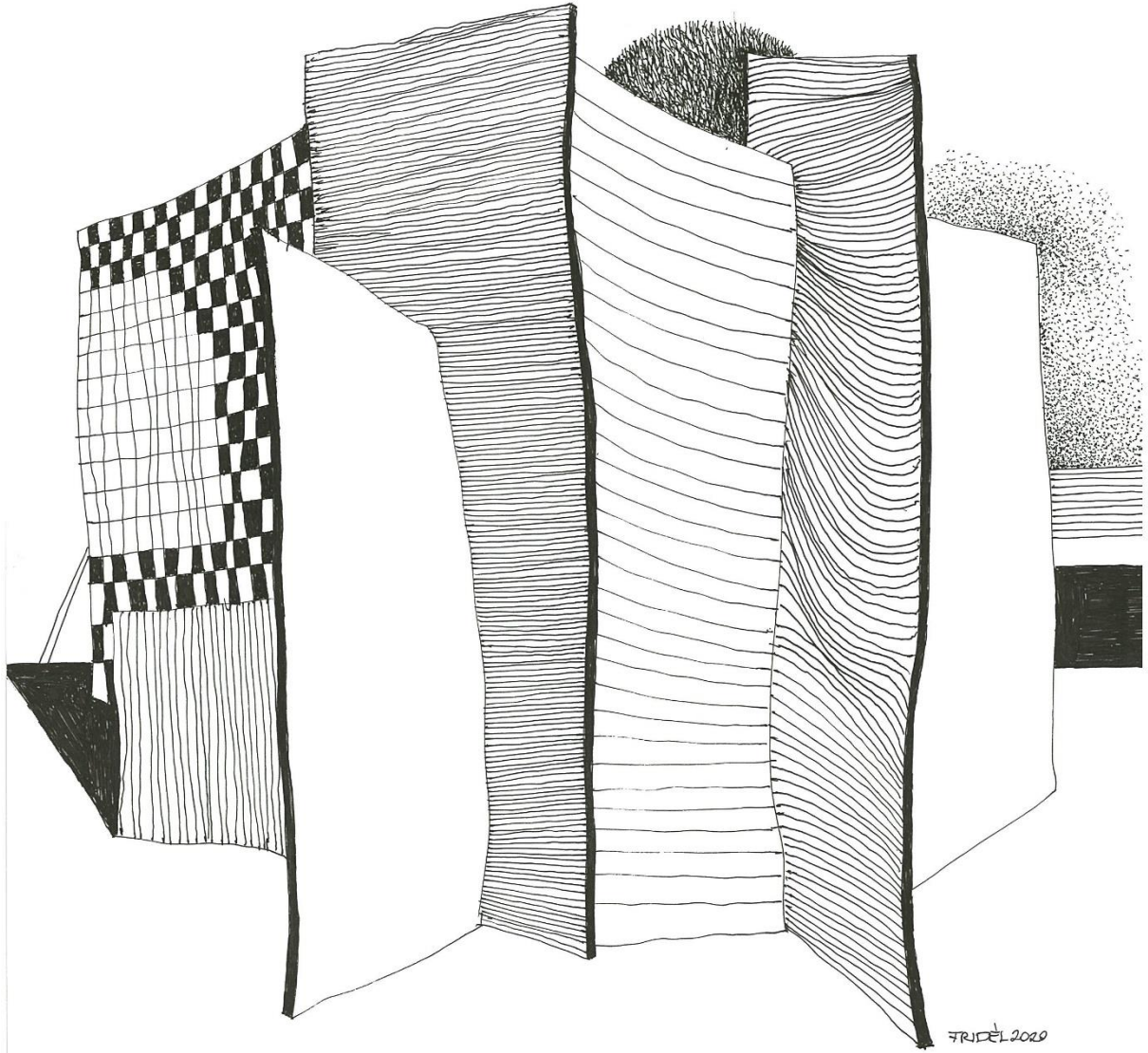
Mondhatni, pajkos kölyök, de nemcsak féktelen rosszkodott,

maga után bár egy szíromözönt lábak alá simulni hagyott

és még ki tudja, mennyiféle kunsztot tudott s csinált.

A Fénynek lenni kell és a Szélnek menni kell, tudod.

lényükkel hatni és elragadni kell s tán téged is megsziporkáztatott.

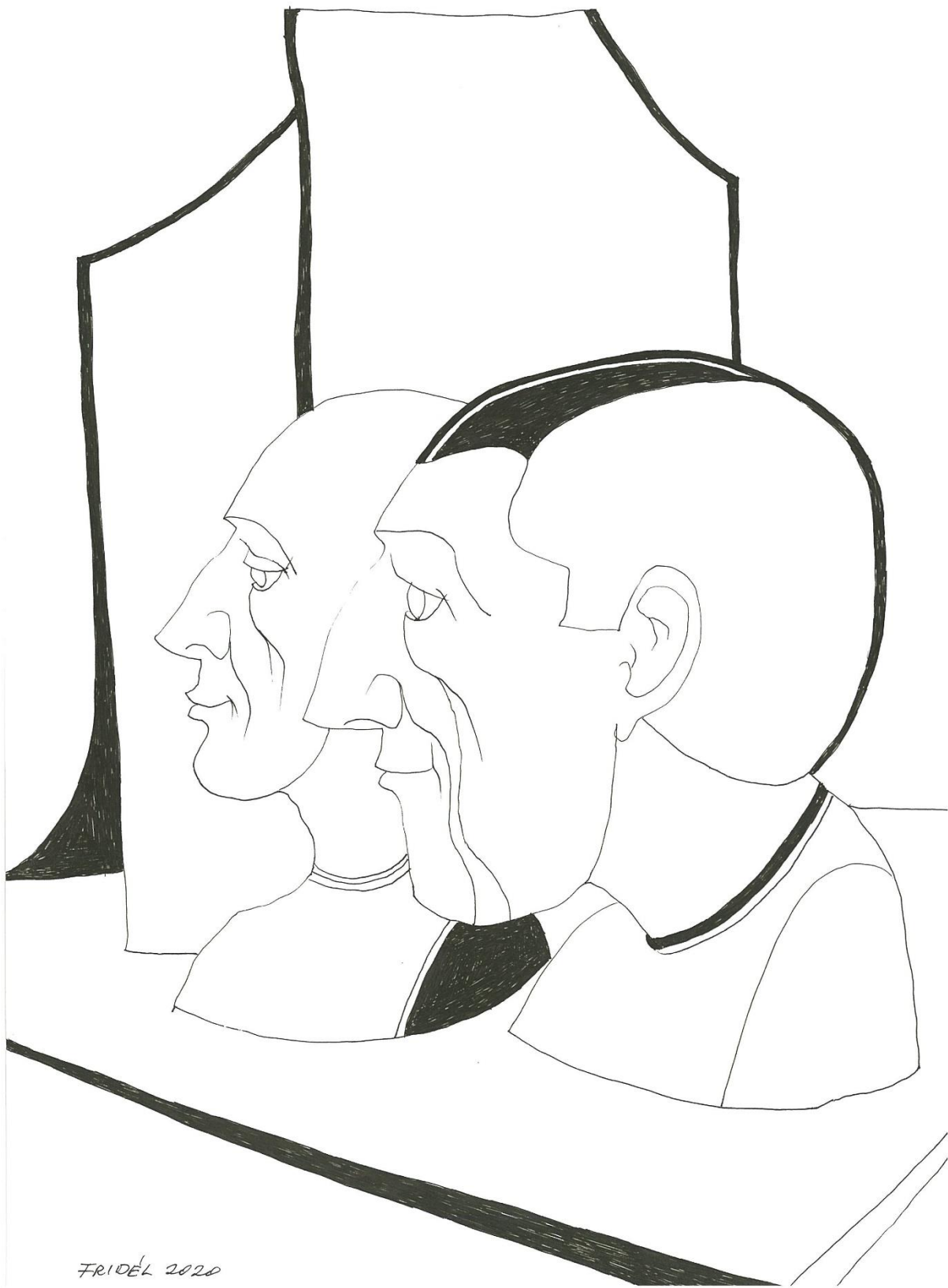
FRIDEL 2020

Atyafiságos

Királynak nincsen atyafisága
az angol király mégis Amerikába megyen
hogy népének tán végre nyugta legyen
ama elnöki dörgedelemtől s ha mégis hiába
menne hát majd visszafordul békében a felség
és a népe elhiszi neki hogy mindig nála az igaz
a kudarcokra pedig nincsen valódi vigasz
csak aki belátni nem tud semmit az a kába

Királynak nincsen atyafisága
mondták már annyian és ezt mondja minden vesztes
aki hirtelen máshová került mint hazafelé tartó keresztes
vitéz akinek még bírta hazáig vagy meddig a lába
A királyok amúgy se túlzottan népszerűek
mert egyszemélyben döntenek rólad s a többiekről
és a nép nem mond le ama fontos nagy üzenetről
amely arról szól hogy a szenvedései nagyon is ésszerűek
ezt csomagolják neki staniclibe sztaniolba mikor mibe
hogy úgy jobban fogyasztható legyen a silány portéka
s ha morgolódik is néha hát ne legyen túl sok hozadéka
csak bízzon mindig a felséges úrnak kegyelmibe

Bizony úgy mondják ma is a királynak nincsen atyafisága
csak sleppje amely egymás frakkját huzigálja
hátha előzni tudná de a nép baját mind csak fumigálja
ezért ő is megpróbál eljutni Amerikába
hogy ő is egyszer... hátha... hátha... hátha...

FRIDEL 2020

Roma est patria omnium

Mikor még én is azokat az utcákat róttam,
ahol annyi híres láb ténfergett egykoron,
megbecsültem az érzést s hogy holmi sikátorokon
veszély is leshet rám, tudtam, de rajta nem zúgolódtam.
Mindenki más léphetett az ódon köveken, annyi szent,
és ez az érzés felemelő volt. Ennek tudatában
lépett, sőt tipegett rajtuk eléggé aprócska lábam,
s csak szívtam hangulatát, hogy későbbre eltegyem s velem
maradjon mindörökre a Városnak képe s illata. Tán érzed,
hogy árad feléd is e sorokon át, hisz mindenkié az a Város.
A millióje egyszerre harsány, zajos és valahogy talányos,
s bár mindenkié, tudod, hogy akkor csak érted van, érted.
Lehet bár mindenkinek hazája e napokban mára,
a vígság s komolyság egyszerre volt benne jelen,
hol annyi szépség s borzalom ugyanott megterem
és áldás hullik minden kövére, terére s zezugára.

Övé a hely, a mindenekhez mégis annyira méltó.

Legyen hát áldott s vele együtt e nosztalgikus végszó!

FRIDEL 2020

Talányos

Minden szó, mely arra vesztegetődik el,
amire sose kellene, visszapattan egy égi erőre,
majd sietve távozik, nem bánva, hogy a dőre
szemlélő csak ámul rajta s csak a visszhang felel.

Minden szó olyan talányos, hogy kimondani is rejtély,
pedig nincs benne semmi más, mint a köznapi értelem.

Talán kellene tőle félnem s óvakodni, féltennem
minden szép gondolatomat. Az óvatosság mindig elkél,
ahol erre lesnek elszánt kémlelők, lesekedők,
akik nem ismerik a köznapi diszkrét tapintatot,
csak a mindig széjjelporló aprócska pillanatot.

Ők az ész nélkül támadók, oktalanul is verekedők.

Talányos a pillanat és a messze szökni készülő élet.

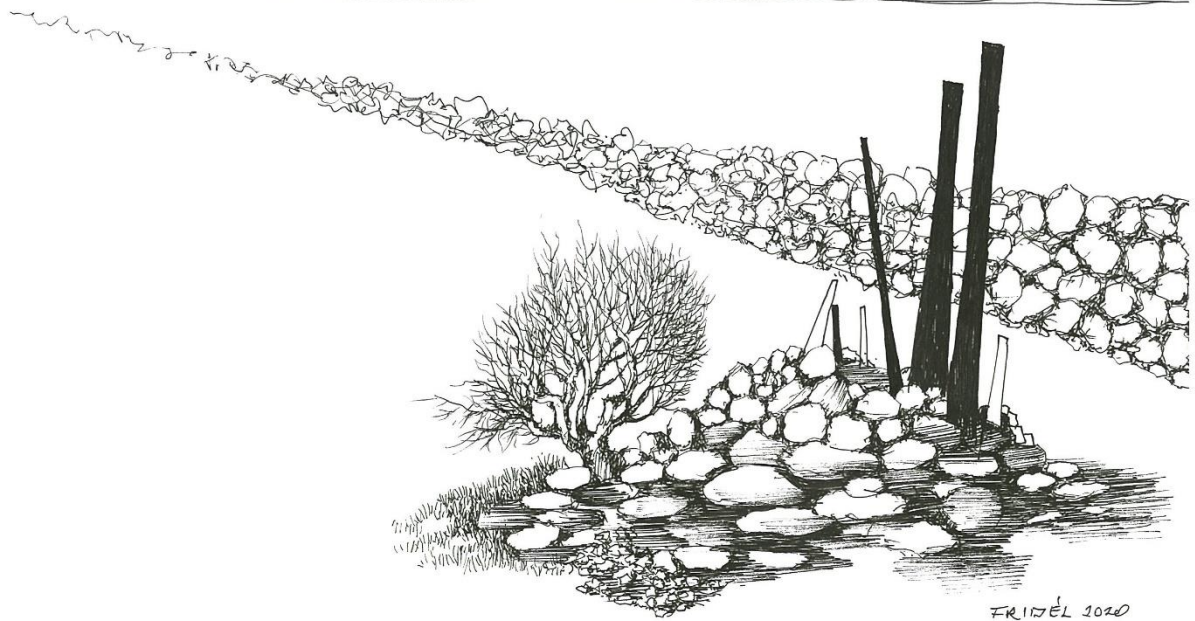
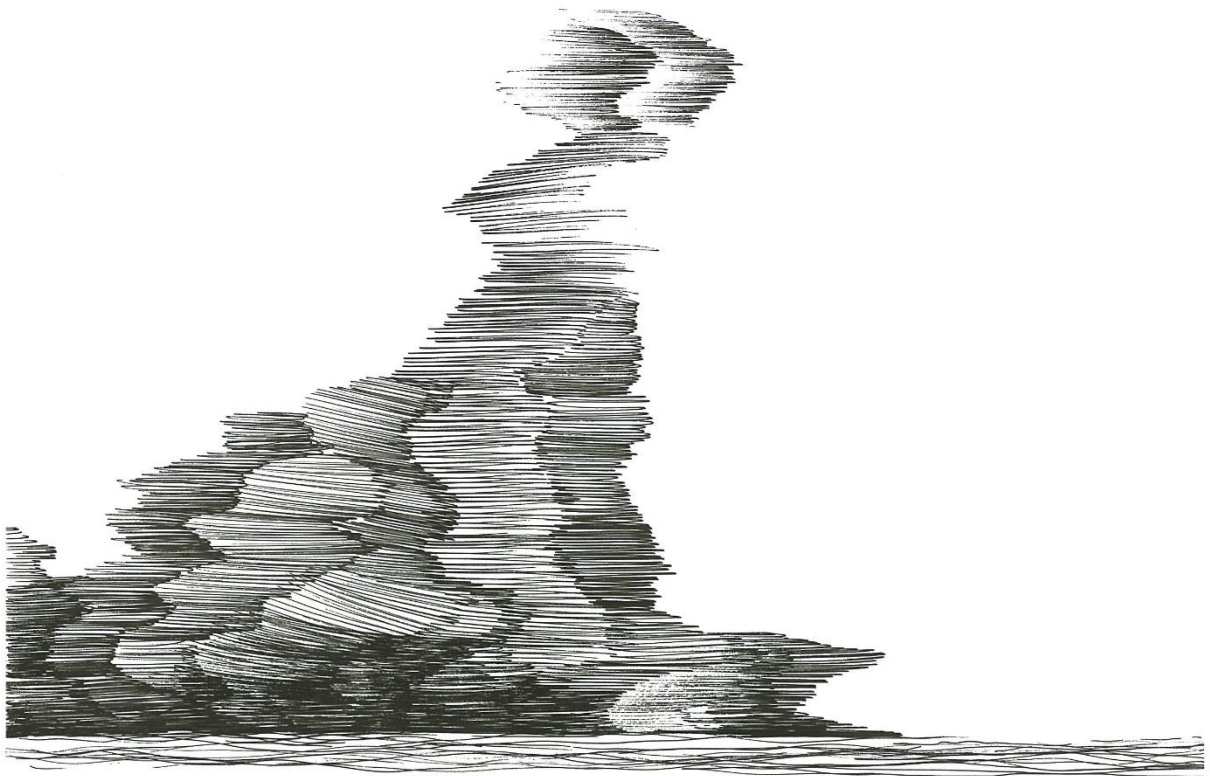
Minden kis sziporkája rejtély, magadra azért mégse vedd,
hiszen csak ennyit sugall: őt soha el ne feledd,
Általa él és sugárzik fennkölt testvére, a lélek.

Soha nem tudhatod, meddig és merre talál a másnap.

Ha mégis sejtenéd, titokként tartsd meg magadnak
talmi kis emlék gyanánt, hogy erőt adj múló, gyöngé szavaknak.

Ha jól tartod magad, tán még későbbre megtartanának.

Reménnyel teli a hajnal, bizakodó a dél, de estéje talány
minden napodnak. Te azért hagyd, hogy elfusson világgá valahány.

FRIZÉL 2020

Tavaszi este

Szürkébe hull
és füstbe burkolja magát
a nap
előtte zöldülő levélkék
csendesen
homályba hullanak
és csendbe hull
az égi fény
most csak
pihenni kell
feledni
erőt gyűjteni
azért mégse mondd:
nem érdekel
minden halványul és
az este már közel
mondják: tavasz
már itt lebeg
dúdolgat énekel
de mégsincsen velünk
nem sűg
igaz szavakat
csak ezt a hangulatot
mely beszövi alkonyi életed
elcsalja tőled a hangulatot
mondhatnád: adieu
de már senki nem visz el a hátán

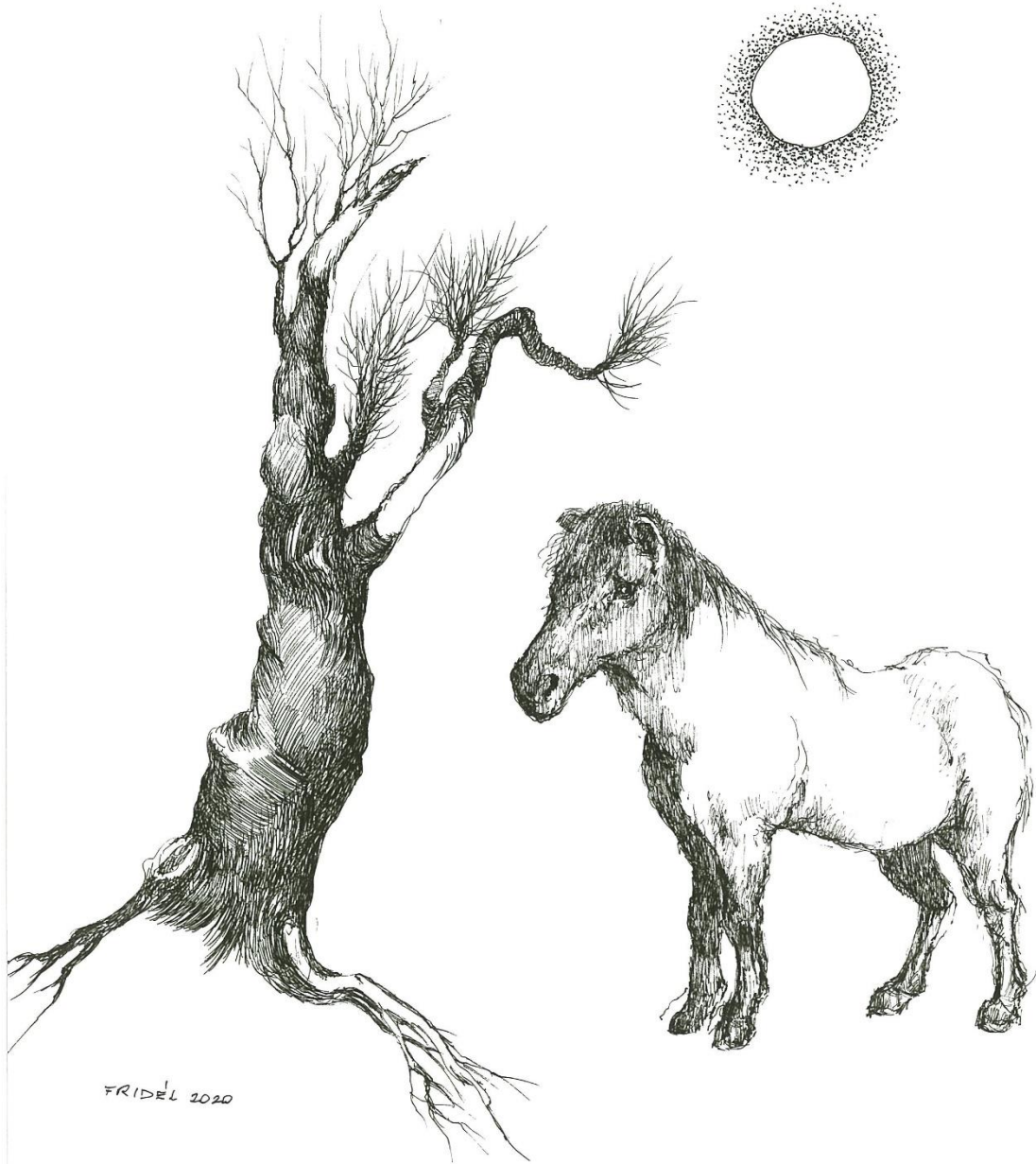
valami dereng
valahol
víz mélyén lapulnak
türelmes békahadak
s aztán az éj
nyomodban settenkedik
nem várod tőle se mástól
hogy elmenjen ha egyszer
oda rendelték ahol
pőre had helytelenkedik
és a szürke
egyszerre mélykékbe majd
feketébe fordul
az egész történet ennyi
hiába vágyod most bolondul
a szép végű történetet
az éj leszáll
s egy maréknyi csillagot
az égre dob
hogy csak káprázol
és többé nem kérdezel

FRIDEL 2020

A ló búcsúja

Voltak már annyian
akiknek legjobb barátja egy ló volt
jóban és rosszban
ahogy illik
boldog és boldogtalan
perceiben kettejük életének
mert ebben a rongy világban is
van ilyen
s ha nem hiszed
csak nézd meg ahol bárki láthatja
hogyan
búcsúzik egy ló a gazdájától
kivel életüknek annyi közös perce van
és addig velük marad
amíg csak egy szemtanú is emlékezik
de főképp ők ketten akik
aztán majd újra látják egymást
ama égi mezőkön ahol
annyi elcsatangolt ló kóborol
de nincs még egy akit
úgy várnak egy égi találkozásra
ahogyan Ninát várja Pedro
és tudod
ahhoz már nem kellene a földiek
akik mindenbe csak belekavarnak
örökös háborúikkal
azám

FRIDEL 2020

Tartalomjegyzék

Óriások	7
Te is... ..	9
Parádé	12
Istenhez	14
Versek.....	16
Fejlődés	18
Mindig.....	20
Nem mindegy... ..	22
Juliska néni	24
Forgatag.....	26
Akadémia.....	28
Jönnek és mennek.....	30
Csodák	32
Izgatottak.....	34
Merre?	36
Röviden.....	38
Efemer	40
Röviden.....	42
Közvagyon.....	44
Tehetség	46
Édes hazám... ..	48
Mielőtt... ..	50
Lehetőség.....	52
Irigyek	54
Mohács.....	56
A megtépzott Helikon.....	58
A feledés kegyelme.....	61
Étvágytalan	64
Balatoni emlék.....	66
Nihil.....	68
Szobor	70
Kincsek.....	72
Rezgések.....	74
Szavak katedrálisa.....	76
A békétlenekhez	78

Még mindig.....	80
Laudetur	82
Banditák	84
A Földanyához.....	86
Nemzet és tömeg	88
Rettenet.....	90
Illúziók	92
Csodás	94
Imádság a Hazáért.....	98
Ciprusok vagy jegenyék.....	100
Esőtlen	102
Tél a tavaszban	104
Jelvény	106
Zöldben és aranyban	108
Vadember	110
Már nem is tudom.....	112
Kidőlt fa	114
Idepottyantam	116
Felejteti	118
Régi lecke	120
A nép és azok	122
Mehetek.....	124
Történelmi leckék	126
Kufstein	128
Hazafelé	130
Szögletes árnyék a falon	132
Ej, de mindig	134
Esti mosoly.....	136
Zászlók	138
Halvány árnyék.....	140
Orangután.....	142
Volt	144
Előny	146
Hátrány	148
Egyetlen.....	150
Gyerekjátékok	152

Szél és fény	154
Atyafiságos	156
Roma est patria omnium.....	158
Talányos.....	160
Tavaszi este.....	162
A ló búcsúja	165

Murawski Magdolna 55. kötetét forgatja az olvasó. Szinte már számolni se kell, úgy tempózik a költő ebben a mai forgatagban, amelynek hú fotográfiáit adja. Pillanatképek ezek a versek, amelyek betekintést nyújtanak Murawski köznapi világába, amikor remetélete egy-egy reflexióját osztja meg velünk, olvasókkal. Van úgy, hogy Kufsteinnek érzékeli azt a falatnyi helyet, ahol él, igaz, rögtön helyesbít is: „várfogsága” önkéntes. Oda vonult vissza, ahol még jut hely és idő a békés alkotásra.

A nagyvilág azért be-bezörget hozzá kíméletlen mindennapi közlendőivel, amelyek lehetnek emlékek, hírek, háborús események, amelyek azért erősen foglalkoztatják. Versformái változtak az elmúlt évek alatt. Ismét visszatért a fiatalkori szabadversekhez, amelyekben feloldja az interpunkciót is, hogy annál szabadabban áradjanak a gondolatok. Fridél Lajos nagy rajongója ebben a felszabadult közlésben, míg mások hiányolják a precíz központosítást. A művészi szabadság megengedi ezt a költőnek, és az időnkénti „béklyómentesség” után olykor visszatér a kötöttebb formákhoz. Mindkettőt úgy műveli, mint ahogy egykor zongorázott: nagy könnyedséggel és felszabadultan.

Zeneiségért se megy a szomszédba. Rímei változatosak, gyakran távoli verssorokból csengenek vissza a strófa elejére, máskor páros vagy keresztrímek szólítják meg az olvasót, hogy bokor- vagy ölelkező rímek is felbukkanjanak. Megint máskor prózaversek szakítják meg a melodikus hangzásokat, és mindez olyan, mint Murawski hétköznapijai: egyszerre prózaiak és költőiek.

Fridél Lajos grafikái kísérik ezeket a hangzásokat, hogy mintegy hozzádörmögjenek egy-egy baráti mondatot – képi formában. A két művész évtizedek óta rója ezeket a sorokat, mintha közös sétára invitálnák egymást és az olvasókat. S közben beledörrennek a háború durvább hangjai is, hogy amikor ettől függetlenül tudja magát, ismét belefeledkezzünk a természet mindenkori szépségébe vagy mulandóságába. Megszólalnak az öregekért aggódó érzései is, amikor a szellemi leépülést ábrázolja egy-egy barát vagy kortárs emlékében. Mindig megrendíti, amikor így veszíti el, akár még életükben is, az egykor kedves és hűséges barátokat. Az öregedés erről is szól, és a költői körkép nem volna teljes, ha elhallgatná.

Bárkit vagy bármit is ábrázoljon, mind egy-egy mozaik vagy miniatűr kép ebben a Murawski-panoptikumban. Jó szívvel ajánlom mindenki figyelmébe. Ha tehetik, sorban olvassák őket, hogy követni tudják a költőnő finom hangulatváltásait.

Lopes-Szabó Zsuzsa